

**Helsingin Taitelijaseuran  
kuvataidekoulun yleisen  
oppimäärän mukainen  
kuvataiteen opetussuunnitelma  
aikuisille 2018**

**Nimi** Helsingin Taitelijaseuran kuvataidekoulun yleisen oppimäärän mukainen kuvataiteen opetussuunnitelma aikuisille 2018

**Kunta** Helsinki

**Hyväksymispäivämäärä**

# SISÄLTÖ

1. Oppilaitoksen toiminta-ajatus. . . . .	1
2. Oppilaitoksen arvot. . . . .	4
3. Oppimiskäsitys. . . . .	7
4. Oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmuodot. . . . .	9
5. Oppilaitoksen toimintakulttuuri ja opetusjärjestelyt. . . . .	11
6. Opintojen laajuus ja rakenne. . . . .	13
7. Yleisen oppimäärän yhteiset tavoitteet. . . . .	14
8. Oppimäärän yksilöllistäminen. . . . .	16
9. Oppimisen arviointi. . . . .	17
10. Oppilaaksi ottamisen periaatteet. . . . .	19
11. Yhteistyö muiden tahojen kanssa. . . . .	20
12. Toiminnan jatkuva kehittäminen. . . . .	21
13. Muut suunnitelmat. . . . .	22
14. Kuvataide. . . . .	23
14.1. Aikuisten kuvataiteen opetuksen laskennallinen laajuus ja opintojen rakenne. . . . .	24
14.2. Aikuisten kuvataiteen yhteiset opinnot. . . . .	26
14.3. Aikuisten kuvataiteen teemaopinnot. . . . .	30
14.4. Työtavat kuvataiteen opetuksessa. . . . .	34
14.5. Oppimisen arviointi kuvataiteen opetuksessa. . . . .	36



# 1. Oppilaitoksen toiminta-ajatus

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulu järjestää kuvataiteen perusopetusta Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden mukaan. Tämä erillinen yleisen oppimäärän mukainen kuvataiteen taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu aikuisille. Opetus noudattaa opetushallituksen vahvistamaa *Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän kuvataiteen suuntautumisvaihtoehtoon* opetussuunnitelman perusteita vuodelta 2017. Opetus on laaditun opetussuunnitelman mukaista, tavoitteellista sekä tasolta toiselle etenevää. Opetus toteutuu Kaapelitehtaalla Helsingissä. Kuvataidekoulu ylläpitää Helsingin Taiteilijaseura ry. Opetusta tarjotaan pääasiassa suomen kielellä. Kesäisin koulu tarjoaa opetusta Kaapelitehtaan lisäksi Suomenlinnassa.

Taiteen perusopetuksen yleisenä tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Opetuksella edistetään taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen harrastamista. Opetus kehittää taiteenalalle ominaista osaamista ja antaa valmiuksia hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

## Taidekasvatuksen juuret

Helsingin Taiteilijaseura ry. on yli 700 helsinkiläisen ammattikuvataiteilijan järjestö, joka perustettiin vuonna 1967. Kuvataidekoulun lisäksi Helsingin Taiteilijaseuran ylläpitää Helsingin Taiteilijaseuran kurssikeskusta, Galleria Katariinaa, Galleria Rantakasarmia sekä Taidelainaamoja Helsingissä. Helsingin Taiteilijaseura ry:n tarkoituksena on edistää ja valvoa helsinkiläisten kuvataiteilijoiden yleisiä ja yhteisiä ammatillisia, taloudellisia ja sosiaalisia etuja sekä edistää suuren yleisön kuvataiteen tuntemusta näyttelytoiminnan, taidekasvatustoiminnan, luentojen ja tiedotuksen kautta. Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulu ja kurssikeskus edistävät yleistä kuvataidekasvatusta ja edesauttavat kuvataiteen syvällistä ymmärtämistä kuvataiteen ammattilaisten antamalla taidekasvatuksella.

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun toiminta-ajatus nojaa pitkään kuvataidekasvatuksen traditioon. Helsingin Taiteilijaseura ry:n ensimmäiset lapsille suunnatut kuvataidekurssit järjestettiin jo vuonna 1975 Puistolassa taiteilija Rauni Liukon johdolla. Aikuisille kuvataiteen harrastajille suunnattu kurssitoiminta alkoi kesäkurssina Suomenlinnassa 1974. Kurssikeskuksen päätehtävä on aina ollut kuvataiteen harrastajien oman taiteellisen työskentelyn pitkäjänteinen tukeminen ja osa opiskelijoista onkin seurannut opetusta vuosia ja jopa vuosikymmeniä. Toiminta-ajatus pitkäjänteisestä aikuiskoulutuksesta jatkui samalla hyväksi koetulla periaatteella, kun aikuisten kuvataiteen perusopetus siirtyi osaksi Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun toimintaa.

Helsingin Taiteilijaseuran lasten ja nuorten kuvataidekoulu perustettiin virallisesti vuonna 1989. Vuonna 1992 Helsingin kaupunki hyväksyi Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun yhdeksi pääkaupungin visuaalisten taiteiden taiteen perusopetuksen yleistä oppimäärää tarjoavista oppilaitoksista. Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun Aikuisille suunnattu visuaalisten taiteiden yleisen oppimäärän mukainen opetussuunnitelma hyväksyttiin puolestaan 2013.

Kuvataidekoulun vuosikymmenten kuluessa hioutuneessa toiminta-ajatuksessa painottuvat kaksi asiaa: taiteilijaopettajuus ja elinikäinen oppiminen. Opetuksesta ovat vastanneet taiteilijaseuraan kuuluneet taiteilijat ja opetustoiminta on aina ollut laajemmin sidoksissa helsinkiläiseen taidekenttään ja sen tapahtumiin. Yli 800 ammattitaiteilijan yhdistyksen ylläpitämä oppilaitos toimii näin osaltaan taiteen ammattilaisten ja harrastajien kohtaamispaikkana. Myös aikuisten, nuorten ja lasten opiskelu samoissa tiloissa luo oppilaitokselle oman erityisen ilmapiiriin. Taideharrastus on yhteinen ja eri ikäpolvet ylittävä asia ja nostaa esille konkreettisesti elinikäisen oppimisen mahdollisuuden.

## Kuvataiteen perusopetus aikuisille Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulussa

Kuvataidekoulun toiminta-ajatuksessa on keskeistä taiteilijaopettajien välittämä tieto ja kokemus luovasta taiteellisesta työskentelyprosessista. Taiteilijaopettajan harjaantuminen

taiteen tuntemuksessa ja ymmärryksessä tuo opetustilanteisiin syvyyttä ja ainutlaatuisuutta. Kuvataiteilijoiden ammattitaito yhdistettynä vankkaan pedagogiseen osaamiseen ja kokemukseen luovat Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun tarjoaman opetuksen peruskiven. Kuvataidekoulun opettajat ovat Helsingin Taiteilijaseura ry:n jäseniä. He ovat pedagogisesti koulutettuja, ammatissa toimivia kuvataiteilijoita. Pedagoginen ja kuvataiteellinen ammattitaito sulautuvat opetusmetodeissa toisiinsa. Taiteilijaopettajat ymmärtävät monipuolisesti luovaan työskentelyyn liittyviä oppimisprosesseja. Lisäksi heillä on henkilökohtainen suhde kuvataiteeseen, syvällinen visuaalisten sisältöjen ja tekniikoiden tuntemus sekä laaja tietämys taidehistoriasta, nykytaiteesta ja visuaalisten alojen koulutuskentästä.

Opetuksen yleisenä tehtävänä on tukea aikuisten itseymmärryksen kasvua ja itseidentifikaatiota taiteellisessa tekemisessä ja siinä kehitymisessä. Pyrkimyksenä on antaa valmiuksia tulkita ja keskustella taiteen kentän ilmiöistä ja tapahtumista ja näin luoda aktiivista suuntautuneisuutta taiteen ja kulttuurin tarjontaan. Tehtävänä on myös kannustaa elämän eri aloilla tarvittavaan luovuuteen.

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun koulutoimikunta kehittää ja arvioi koulun toimintaa. Se seuraa opetussuunnitelman toteutumista, käsittelee esiin tulevia uudistustarpeita ja toteuttaa tarvittavat uudistukset yhteistyössä opettajien ja opiskelijoiden kanssa.

### **Toimintapiiri**

Kuvataidekoulu sijaitsee keskellä elävää ja rikasta kulttuuri- ja taideympäristöä Kaapelitehtaalla. Oppimisympäristönä se on luonteeltaan aktiiviva ja kulttuuriin suuntaava. Kuvataidekoulu edustaa toimintamiljöönä Helsingin Taiteilijaseuran ammattitaiteilijoita, mikä antaa mahdollisuuden taiteen tapahtumien yhteisölliseen jakamiseen ammatilaisilta harrastajille. Tätä edesauttaa opettajien näyttelytoiminta, vuorovaikutus ja kontaktit taiteen kentällä. Kaapelitehdas on paikkana helposti saavutettavissa niin helsinkiläisille kuin muille pääkaupunkiseutulaisille metron ja muiden hyvien liikenneyhteyksien vuoksi. Kulttuuripalveluiden kysyntä tulee vielä kasvamaan tulevaisuudessa Ruoholahden alueella uusien asuinalueiden myötä.

Toiminnallaan Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulu osallistuu keskustan alueen, erityisesti Töölön, Kampin, Punavuoren, Eiran, Ruoholahden, Jätkäsaaren ja Lauttasaaren kulttuuritarjonnan edistämiseen. Pitkän tähtäimen tavoitteena on saada lisää näkyvyyttä aikuisten taiteen perusopetukselle ja elävöittää mainittujen alueiden elinympäristöä erilaisten ympäristö- ja yhteisötaiteellisten projektien muodossa. Aikuisopiskelijat tulevat koulutukseen koko pääkaupunkiseudun alueelta, joten koulun toimintapiiri ulottuu laajalle alueelle Helsingin seudulla.

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulu järjestää vuosittain oppilastöiden näyttelyitä koulun tiloissa, alueen harrastajagallerioissa, Kellosaarenkadun lasivitrinissä sekä Kaapelitehtaan näyttelytiloissa. Koulun juhlavuosina näyttelyitä voidaan järjestää myös ammattitaiteilijoiden foorumeilla Helsingin Taiteilijaseuran näyttelytiloissa, kuten esimerkiksi Galleria Rantakasarmissa, Malmitalon galleriassa tai Galleria Katariinassa. Erilaisia yhteistyömuotoja etsitään vuosittain ja aikuisopiskelijoita kannustetaan niiden toteuttamiseen. Tällaisia ovat takavuosina olleet muun muassa kuvataidekoululaisten näyttely Teatterimuseossa sekä opiskelijoiden useat itsenäisesti järjestämät yksityis- ja ryhmänäyttelyt Helsingissä. Kuvataidekoulun oppilasryhmät voivat myös toteuttaa kaupunki- ja ympäristötaideprojekteja eri puolilla Helsingin seudulla.

Kuvataidekoulu toimii yhteistyössä Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liiton kanssa sekä pitää yhteyttä maamme muihin taiteen perusopetusta aikuisille tarjoaviin kuvataidekouluihin. Lisäksi kuvataidekoulu osallistuu valtakunnallisiin kuvataidekasvatusta käsitteleviin koulutustilaisuuksiin. Koulu pyrkii luomaan suhteita myös ulkomaisiin taidekouluihin ja taidetoimijoihin. Näissä yhteyksissä tärkeänä kanavana toimii Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto, sekä Helsingin Taiteilijaseuran omat kontaktit.

### **Silta kaupunkiympäristöstä kulttuurimaisemaan**

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulu ja aikuisille taideharrastajille kuvataideopetusta tarjoava kurssikeskus toimivat yhteisissä tiloissa Kaapelitehtaan A-portaassa. Kaapelitehtaan lisäksi kuvataidekoulu ja kurssikeskus tarjoavat kesäkurseja Suomenlinnassa. Kaapelitehtaan

taideyhteisön viitekehys ja urbaani lähiympäristö sekä kesälukukaudet Suomenlinnassa kulttuurimaisemassa ovat merkittävä voimavara, joka vaikuttaa koulun toimintatapoihin ja opetustarjontaan. Kaapelitehtaan ja Suomenlinnan oppimisympäristöjen välille rakentuu dynamiikka, joka on tärkeä osa Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun taidepedagogiikkaa.

## 2. Oppilaitoksen arvot

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma pohjautuu arvoperustaan, joka rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurin moninaisuuden kunnioitukselle. Oppilaita kannustetaan luovaan toimintaan vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristönsä kanssa. Opetus tukee käsityksiä jokaisen ihmisen ainutlaatuisuudesta, arvokkuudesta yksilönä ja yhteisöjen jäsenenä. Opetuksessa edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja kunnioitetaan sukupuolen moninaisuutta. Opetus edesauttaa ihmisenä kasvamista visuaalisen ajattelun taitoja ja luovuutta kehittämällä. Kuvataidekoulun tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma esitetään tässä opetussuunnitelmassa erillisenä liitteenä.

Opetuksen yleisenä tehtävänä on tukea oppilaan omaehtoisen identiteetin kasvua, taiteellista ilmaisua, sen tulkintaa ja arvottamista taiteellisen työskentelyn kautta. Pyrkimyksenä on antaa valmiuksia tulkita ja keskustella kuvataiteen ilmiöistä ja tapahtumista ja näin luoda aktiivista suuntautuneisuutta taiteen ja kulttuurin tarjontaan. Tehtävänä on myös kannustaa opiskelijoita moniarvoisuuteen, kulttuuriseen lukutaitoon, yhteisöllisyyteen ja elämän eri aloilla tarvittavaan luovuuteen.

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun opetus perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen on ainutkertainen ja toimii vuorovaikutuksessa ympäristönsä ja yhteisönsä kanssa. Eettisenä, moraalisenä ja valintakykyisenä yksilönä hän voi aktiivisesti vaikuttaa elämäänsä ja ymmärtää kauneuden merkityksen elämässään sekä ympäristössään. Taidekasvatuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan henkistä kasvua, persoonallisuuden eheyttä sekä kehittymistä arvostelukykyiseksi ja yksilölliset vahvuutensa tiedostavaksi ihmiseksi.

Kuvataidekoulun opetus ohjaa aikuisopiskelijoita tiedostamaan itselleen merkityksellisiä elämän sisältöjä ja ilmaisemaan niitä visuaalisin keinoin. Opetuksen tavoitteena on, että ilmaistessaan itseään taiteen keinoin opiskelija oppii arvottamaan ja arvioimaan itseään ja ympäristöään. Samalla hän oppii laajentamaan maailmankuvaansa edelleen omien kokemustensa, vuorovaikutuksen ja kulttuuriperintönsä pohjalta.

### **Monikulttuurisuus ja tasa-arvo vuorovaikutuksessa**

Monikulttuurisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja sukupuolen moninaisuuden kunnioittaminen on tärkeä ja konkreettinen osa Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun arvopohjaa. Koulun aikuisopiskelijoilla on monenlaisia kulttuurin, koulutuksen, työn ja eletyn elämän tuomia taustoja. Tämä pyritään ottamaan osaksi opetusta niin, että suvaitsevaisuus ja monenlaisuuden kunnioittaminen olisivat oppilaille luonnollinen osa elämää. Samalla tuetaan opiskelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja oman sekä itselle vieraan kulttuurin ymmärtämistä ja tulkintakykyä. Kuvataidekoulussa kohdellaan kaikkia oppilaita tasa-arvoisesti ja tasapuolisesti, myös seksuaalivähemmistöjen erityispiirteet huomioonottaen. Opetuksessa edistetään ryhmän keskinäistä vuorovaikutusta ja solidaarisuutta monikulttuurisuudesta, tasa-arvosta ja sukupuolten moninaisuudesta keskustellen. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa oman työskentelyn ja ryhmän jäsenten työskentelyn kanssa.

Koulun tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisesti koulu myös kartoittaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista oppilaskyselyillä ja tiedottamalla kotisivuilla, kurssikirjeissä ja koulun muissa julkaisuissa koulun yhteisestä arvopohjasta.

### **Visuaalisen kielen ja kommunikaation tärkeys**

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulussa arvostetaan visuaalista kieltä yhtä paljon kuin verbaalisen, kirjoitetun kielen hallintaa. Kuvataiteen parissa opitaan ilmaisemaan itseä ja tulkitsemaan toisia paitsi puheen ja kirjoittamisen, ennen kaikkea kuvallisten viestien ja visuaalisen kielen avulla. Kuvataidekoulun opetukseen osallistuminen voikin olla erityisen tärkeää sellaisille aikuisopiskelijoille, joiden auditiiiviset tai kielelliset taidot ovat syystä tai toisesta rajalliset.



Opetus tukeutuu käsitykseen taiteesta, jossa kokemuksellisuudella ja aistisuudella on keskeinen sija. Opiskelussa on keskeistä taiteen tekeminen ja eteneminen tekemisen prosessissa, mikä tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetus pyrkii tukemaan yksilöllistä psykologista kasvua ja avaamaan tuntumaa omaan kokemusmaailmaan – muistiin, muistumiin ja sisäiseen kuvastoon. Opetus tuo esiin eri aistien merkityksen ja rinnakkaisuuden sekä aistimisen keskeisyyden ja tärkeyden opiskeltaessa taidetta. Aistit avaavat kokemuksen herkkyyttä ja ainutkertaisuutta yksilössä. Tavoitteena on myös tukea tekemisessä syntyvää iloa sekä rohkeutta tulkita opiskelijan omaa kokemusmaailmaa persoonallisesti.

### **Taiteen arvostus, tekijän vastuu ja kuvanlukutaito**

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulussa arvostetaan taiteellisen luovan prosessin yksilöllisyyttä ja monia erilaisia puolia. Hiljaisuus, hitaus, havainnointi ja kuunteleminen ovat yhtä tärkeitä luovan prosessin osia kuin nopeus ja voima, joita nyky-yhteiskunta ja media monesti edellyttävät. Oppilaita ohjataan kuvataidekoulussa kohti omaa henkilökohtaista kuvailmaisuaan niin, että he sisäistävät visuaalisen ilmaisun moninaisen luonteen ja oppivat kunnioittamaan itseään, omia prosessejaan kuten myös toisten työprosesseja ja ilmaisua.

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun aikuisopiskelijoille painotetaan tekijän vastuuta eettisenä toimijana. Yhtäältä teoksen toteutukseen valitut materiaalit ja toisaalta kuva-aihe ovat moraalisia valintoja, joilla on seurauksia. Mediakriittisyys, kuvien tulkinta ja kuvanlukutaito ovat tärkeitä välineitä, joilla harjoitellaan oman työskentelyn ja ympäröivän visuaalisen kulttuurin tarkastelua niitä arvioiden ja arvottaen.

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulussa arvostetaan kuvataidetta erityisenä taiteen alana, jolla on tärkeä sija nyky-yhteiskunnassa. Kuvataidekoulussa aikuisopiskelijat tulevat tietoisiksi kuvataiteen monista ilmenemismuodoista ja erilaisista käyttötavoista. Lisäksi opitaan arvostamaan myös taidetta taiteen vuoksi. Opiskelijat oppivat ymmärtämään oman luovan prosessinsa ja kuvataiteen osana visuaalista kulttuuria, ympäristöä ja yhteiskuntaa. Opetus pyrkii välittämään tietoa ja kokemuksellista tuntemusta erilaisista taidemuodoista. Ajatuksena on tukea opiskelijoissa herkkyyttä ja alttiutta ymmärtää kutakin ilmaisumuotoa. Opetuksessa avataan taiteidenvälisyyttä ja kannustetaan opiskelijoita samaistumisen kautta oppimiseen. Intuitiivinen ymmärtäminen ja varsinainen tieto kulkevat rinnakkain.

### **Opiskelu yhteisöllisenä toimintana**

Opetuksen tavoitteena on tukea aikuisopiskelijoiden sosiaalista hyvinvointia ja kannustaa heitä omien valintojen kautta mielekkääseen elämään. Syventyminen taiteen opiskeluun avaa uusia sisältöjä yksilön elämässä. Kokemuksellisuus ja elämyksellisyys tulevat esiin oppimisessa ja taiteellisessa ilmaisussa, mikä lisää merkityksellisyyden tunnetta ja voi johtaa myös uusiin käsitteellisiin oivalluksiin. Tätä kehityskulkua tuovat näkyvämmäksi keskustelu ja hiljaisempi vuorovaikutus ryhmässä. Tämä johtaa uusiin näkökulmiin sekä kehittyviin ja muovautuviin sisältöihin. Opetus rohkaisee taiteellisen oppimisen prosessia, mikä rikastaa yksilön elämää ja vaikuttaa hänen sosiaaliseen hyvinvointiinsa.

Opetus pyrkii rakentamaan opiskelijoiden sitoutumista ryhmään. Opiskelijoiden monen tasoinen kanssakäyminen ryhmässä taiteen oppimisessa luo kaikkia tukevaa yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyys takaa myönteisen oppimisympäristön, mikä vuorostaan rohkaisee kunkin yksilöllisyyttä. Opetuksen tavoite on kannustaa jakamaan omaansa, elämään yhteisiä tilanteita ja ottamaan vastaan vaikutteita toisilta. Ryhmässä työskentely tuo esiin erilaiset arvomaailmat ja pyrkimykset, joita opetus nostaa esiin ja sanallistaa. Erilaisuuden kohtaaminen on keskeistä oppimisessa.

Aikuisten taiteen perusopetuksessa on mukana myös virkistysarvo. Taide kaikkineen voi olla rakennusaine hyvässä elämässä. Opiskelija voi viihtyä ja olla yhdessä muiden kanssa ja hän voi myös hiljentyä ja keskittyä omaan työskentelyynsä.

### **Luontosuhde ja ympäristön kunnioittaminen**

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulussa opiskelijan luontosuhteen vahvistaminen on tärkeä osa opetuksen arvopohjaa. Oppilaitoksessa toteutettava ympäristökasvatus on läheisessä

suhteessa toimintaympäristöön. Kuvataidekoulu toimii Kaapelitehtaalla, Ruoholahdessa, missä urbaani kaupunkiympäristö, uusi ja vanha rakennuskanta sekä merellinen Helsinki kohtaavat. Kesäisin kuvataidekoulu toimii Suomenlinnassa, jonka kulttuurihistoriallinen miljöö ja saaren luonto ovat ehtymättömiä visuaalisen työskentelyn lähteitä. Molemmissa toimipaikoissa pyritään käyttämään lähiympäristöä kuvataiteellisen tekemisen lähtökohtina niin, että opiskelijat saavat taiteen parissa henkilökohtaisen kosketuksen ympäristöön ja ymmärtävät sitä uusista näkökulmista.

Oman taiteen tekemisen myötä opiskelija tutkii myös kuvataiteen ja ympäristön välistä suhdetta. Luonto voi olla yhtäältä taideteoksen aihe, toisaalta se voi olla myös taideteoksen kohde tai esittämispaiikka. Tätä opitaan erilaisissa ympäristö- ja kaupunkitaideprojekteissa, joita toteutetaan kurssikeskuksen toimintaympäristöissä.

Ympäristön säilyttäminen ja kunnioittaminen ovat Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun kuvataideopetuksessa keskeisiä arvoja. Opetuksessa painotetaan kestävän kehityksen periaatteisiin nojautuvia materiaalivalintoja ja opitaan tunnistamaan omien materiaalivalintojen merkitys ympäristön kannalta. Taiteellisen työskentelyn parissa oma luontosuhde tulee konkreettisemmaksi ja ymmärrys ympäristösuunnittelun, arkkitehtuurin ja ympäristötaiteen merkityksestä kasvaa.

## 3. Oppimiskäsitys

### Aikuisten taiteen perusopetuksen oppimiskäsitys

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulussa opiskelijalla on mahdollisuus opiskella pitkäjänteisesti. Toteutettavan oppimiskäsityksen mukaan opetuksessa hyödynnetään tutkivaa ja toiminnallista oppimista yksilöllisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppiminen tapahtuu työskentelyn myötä kokeilemalla, kokemalla ja refleктоimalla oppimistilanteita. Yhteistoiminnallinen oppiminen tapahtuu ryhmässä.

Kuvataiteellisen oppimisen ymmärryksen piiri muodostuu opiskelijan havainnoista, tunteista, ajatuksista, tiedoista ja taidoista. Opetuksen suunnittelussa otetaan huomioon opiskelijan lähiympäristö ja yksilöllinen elämänpiiri sekä kertynyt kokemus ja tieto yhteiskunnassa toimimisesta. Opiskelijaa tuetaan tarkastelemaan kokemusmaailmaansa ja ammentamaan siitä työstettävää materiaalia. Häntä ohjataan havainnoimaan arkista elinpiiriä, rakennettua ympäristöä ja luontoa niin, että hän ymmärtää omakohtaisten valintojen merkityksen. Tarkoitus on oppia näkemään oma tekeminen vuorovaikutuksen yhtenä muotona.

Opetuksen tavoitteena on saada opiskelija oivaltamaan, että luovan prosessin eri puolet sulautuvat toisiinsa. Sen eri puolia ovat ajattelu, hankitun tiedon ja taidon soveltaminen sekä työskentely. Opiskelijan taiteellisessa työskentelyssä oppimista tuetaan niin, että hän oppii yhdistämään yksilöllisen kokemuksensa käsitteelliseen hahmottamiseen ja ajatteluun. Hän oppii ymmärtämään, että kokemus ja käsitteellistäminen ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Oppimisen kokonaisuudessa kehitetään opiskelijan kykyä liittää uudet taidot ja tiedot aiemmin omaksuttuihin käsitteellisiin rakenteisiin. Samoin edistetään oppilaan kykyä soveltaa omaksuttuja uusia näkökulmia toisissa yhteyksissä. Opiskelijan kuvallinen ilmaisutaito rikastuu, ilmaisukeinojen kirjo laajenee ja hän tulee tietoiseksi visuaalisten keinojen loputtomista varioimisen mahdollisuuksista. Visuaalinen oppiminen palautuu opiskelijalle rikkaampana ympäristön havaitsemisena ja monipuolisempana tulkintana siitä. Se taas vie eteenpäin konkreettista tekemistä.

Opetuksessa tuetaan aikuisopiskelijan kokonaispersoonallisuuden kehittymistä ja edistetään kaikkea oppimista. Kuvataideopetuksessa kannustetaan omaperäisyyteen ja rohkaistaan uusien oivallusten kokeilemiseen. Oppiminen voi tapahtua myös yrityksen ja erehdyksen avulla. On yhtä tärkeää saada onnistumiskokemuksia kuin oppia virheiden ja epäonnistumisten kautta. Kuvataideopinnot antavat aikuisopiskelijalle onnistumiskokemuksia luovan toiminnan parissa. Tämä kehittää itsetuntoa ja eheyttää suhdetta itseän sekä ympäristöön.

Opetuksen lähtökohtana on, että kaikki voivat oppia ja kehittyä kuvallisessa ilmaisussaan, kukin omaan tahtiinsa ja omalla tavallaan. Taiteellisen tekemisen tarpeen täytyy lähteä opiskelijan omista lähtökohdista ja motivaatiosta. Oppilaalla on aktiivinen rooli opiskelussaan ja oppimisessaan. Tavoitteena on, että oppilas asettaa itse ongelmia, käsittelee tietoa, pohtii ja muodostaa käsityksiä. Opettaja edesauttaa oppilaan omaehtoisen ilmaisun syntymistä harjoittamalla, rohkaisemalla ja refleктоimalla.

### Taiteilijaopettaja oppimisen tukena

Kuvataidekoulun toiminta-ajatuksessa keskeistä on taiteilijaopettajien välittämä kokemus luovasta taiteellisesta työskentelyprosessista. Taiteen ammattilaisen arvomaailmat ja erityispiirteet siirtyvät oppimistilanteeseen. Erityispiirteet liittyvät taiteellisen työn asenteeseen, johon kuuluvat hiljentyminen, läsnäolon vaatimus, hitaus ja kuunteleminen työprosessissa. Taiteellinen työ edellyttää kärsivällisyyttä, keskittymistä ja oman työn tekemisen arvostamista. Toisaalta luovuus edellyttää spontaaniutta, rohkeutta ja avoimuutta itseilmaisussa.

Taiteilijaopettaja vie opiskelijat samojen kysymysten äärelle, joita on itse taiteilijana ja yksilönä pohtinut. Opettaja välittää opetuksessaan elämismaailmaansa, johon opiskelija pääsee opettajan myötä kosketuksiin. Taiteilijaopettaja voi välittää opetustilanteessa taiteen tekemiseen liittyviä eettisiä arvoja, esimerkiksi samaistumista toiseen, myötätuntoisuutta ja ajatusta elämää arvostavasta asenteesta. Aiheita, joita taiteilija on käsitellyt omassa taiteessaan, on luontevaa

muuttaa opetussisällöiksi. Taiteilija on oppinut työprosessien kautta ymmärtämään luovan prosessin yleisiä rakenteita. Kuvan ammattilaisena hän on perehtynyt välineiden, ilmaisun ja sisältöjen erilaisuuteen ja monitasaisuuteen liittyviin kysymyksiin. Taiteilija kehittää ja käsittelee kuvallista problematiikkaa omassa työssään sekä seuraa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa tapahtuvia muutoksia. Hän on jatkuvasti tekemisissä kuvien monimuotoisuuden sekä lähtökohtien ja tavoitteiden runsauden kanssa. Kuvat syntyvät prosessissa, jolla on alku, kasvu ja lopputulos. Kuvan syntyprosessin ainutkertaisuus ja yksilöllisyys yhdistettynä taiteen kentän tuntemukseen johtaa siihen, että taiteilija hyväksyy, sallii ja arvostaa opiskelijoiden erilaisia yksilöllisiä taitoja ja ilmaisua. Koska oma tekeminen on jatkuvassa muuttumisen tilassa, on luonnollista hyväksyä epävarmuutta ja etsimistä myös ympärillään.

## 4. Oppimisympäristöt, työtavat ja opetusmuodot

### Oppimisympäristöt

Oppimisympäristö muodostuu psyykkisestä, sosiaalisesta ja fyysisestä ympäristöstä, jolle opetussuunnitelma ja toteutettava opetus antavat laajemmat puitteet. Aikuisen opiskeluympäristöön kuuluu myös hänen oma elinpiirinsä, verkkoympäristö ja kulttuuriympäristö, jossa hän toimii. Oppimisympäristöön vaikuttavat myös yhteisön omaksumat perinteet, arvot ja eettis-moraaliset käsitykset sekä monikulttuurisuus. Olennainen osa opetustyön onnistumisista ja oppimisympäristön laadukkuutta on opetustoiminnan tavoitteellinen kehittäminen.

Kuvataidekoulun psyykinen ja sosiaalinen opiskeluympäristö on avoin, keskustelevalle ja erilaisuutta hyväksyvä. Ryhmän keskinäisen vuorovaikutuksen antama tuki ja itseensä luottaminen ovat tärkeitä oppimisessa, taiteellisessa prosessissa ja omaleimaisen ilmaisun kehittymisessä. Kiireetön ja salliva työskentelyilmapiiri antaa tilaa luovuudelle. Se tarjoaa virikkeellisen ja turvallisen ympäristön työskentelylle. Aikuisopiskelijoiden erilaiset koulutus- ja työtaustat sekä elämäkokemukset luovat hedelmällisen pohjan yhteisille keskusteluille ja vertaisoppimiselle.

Fyysisenä opiskeluympäristönä toimii Helsingin Taiteilijaseuran kurssikeskus Kaapelitehtaalla, osoitteessa Tallberginkatu 1 A 7, 00180 Helsinki. Vuokratilojen pinta-ala on 284 m<sup>2</sup>. Valinnaisia kesäkursseja järjestetään vuosittain Kaapelitehtaan lisäksi Suomenlinnassa Taidekoulu Maalta vuokratuissa tiloissa (Susisaari B 20). Molemmissa toimipisteissä koulun käytössä on kolme luokkatilaa ja sosiaalitilat.

Kulttuuriympäristönä Kaapelitehdas tarjoaa virikkeellisen ja monipuolisen miljööön kuvataiteen opiskeluun. Osalla Helsingin Taiteilijaseuran kurssikeskuksen opettajista on työhuone Kaapelitehtaalla. Heidän työhuoneilleen järjestettävät ateljeekäynnit tuovat oppilaille konkreettisesti näkyväksi sen, mitä taiteen tekeminen voi olla. Kaapelitehtaan museot ja galleriat sekä lukuisat vaihtuvat näyttelyt ovat ehtymätön opintoretkien varanto, josta työskentelyyn voi ammentaa vaikutteita ja kokemuksia. Kaapelitehtaan kursseilla voidaan tehdä retkiä lähiympäristöön, meren rantaan, puistoihin tai tutkia rakennettua ympäristöä ja kaupunkitilaa. Suomenlinnassa työskennellään enimmäkseen ulkona ammentaen aiheita saaren rikkaasta kulttuurimaisemasta, sen historiasta ja luonnosta.

### Työtavat

Erilaiset työtavat saavat muotonsa taiteen tekemisestä ja sen prosessiluontoisuudesta sekä erilaisten ilmaisuvälineiden luonteesta. Ryhmäopetuksessa ja ohjatussa työskentelyssä tutustutaan taiteen tekemisen perusteisiin eri välineillä. Näin taiteen teoria ja tieto, kuten taidehistoriallinen tai tekninen tietämys, niveltäytyvät osaksi työskentelyä. Aikuisopiskelijalla on edellytykset tehdä itsenäisiä valintoja näissä puitteissa. Ohjauksessa tuetaan opiskelijaa löytämään hänelle itselleen parhaiten sopivat välineet, kehittämään ilmaisuaan välineiden kautta sekä syventämään tuntemustaan välineen asettamista mahdollisuuksista ja rajoista. Ryhmässä opitaan myös muilta, jolloin yhteiset keskustelut ja palautetilanteet jäsentävät kunkin opiskelijan pyrkimyksiä, edistymistä, erityistaitoja ja myös tulevia haasteita. Taiteenalakohtaisessa opetussuunnitelmassa jäsenellään yksilöidymmin aikuisten taiteen perusopetuksessa käytettäviä työtapoja.

### Työtavat ja opetusmuodot

Erilaiset työtavat saavat muotonsa taiteen tekemisestä ja sen prosessiluontoisuudesta sekä erilaisten ilmaisuvälineiden luonteesta. Ryhmäopetuksessa ja ohjatussa työskentelyssä tutustutaan taiteen tekemisen perusteisiin eri välineillä. Näin taiteen teoria ja tieto, kuten taidehistoriallinen tai tekninen tietämys, niveltäytyvät osaksi työskentelyä. Aikuisopiskelijalla on edellytykset tehdä itsenäisiä valintoja näissä puitteissa. Ohjauksessa tuetaan opiskelijaa löytämään hänelle itselleen parhaiten sopivat välineet, kehittämään ilmaisuaan välineiden kautta sekä syventämään tuntemustaan välineen asettamista mahdollisuuksista ja rajoista.

Ryhmässä opitaan myös muilta, jolloin yhteiset keskustelut ja palautetilanteet jäsentävät kunkin opiskelijan pyrkimyksiä, edistymistä, erityistaitoja ja myös tulevia haasteita. Taiteenalaakohtaisessa opetussuunnitelmassa jäsenellään yksilöidymmin aikuisten taiteen perusopetuksessa käytettäviä työtapoja.

### **Yhteiset opinnot, valinnaiset opinnot ja itsenäinen työskentely**

Kaikille yhteinen lähiopetus tapahtuu neljän lukuvuoden aikana kokoontuvissa opetusryhmissä. Lähiopetus koostuu tunnilla annetusta luento-opetuksesta, opetettavan aiheen alustuksista, henkilökohtaisesta ohjauksesta ja yhteisistä keskustelu- ja kritiikki-ilaisuuksista. Lähiopetuksen piiriin kuuluvat myös yhteiset näyttelyvierailut, niihin liittyvät keskustelut, taiteilijavierailut ja ateljeetapaamiset. Opintoihin kuuluvat lisäksi valinnaiset kurssit ja itsenäinen työskentely, joita opiskelijat suorittavat henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa (HOPS) mukaisesti.

### **Muut opetusmuodot**

Opiskelijat saavat omakohtaista ohjausta koulutuksesta vastaavalta opettajalta henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa tekemiseen ja opintojensa orientoimiseen erikseen järjestettävillä ohjaustapaamiskerroilla. Tämän lisäksi oppilaat saavat valita koulun opettajakunnasta yhden opettajan henkilökohtaiseksi ohjaajaksi näyttelyprojektiinsa.

Opintoihin kuuluvat tarvittaessa myös opintoretket eri kohteisiin, vierailut toisiin oppilaitoksiin sekä Kaapelitehtaan ja pääkaupunkiseudun kulttuuritapahtumiin osallistuminen. Helsingin Taiteilijaseura tekee yhteistyötä Helsingin seudun kesäyliopiston kanssa, joka järjestää kesäkurssseja kuvataidekoulun tiloissa Suomenlinnassa ja Kaapelitehtaalla. Täydentäviä kurssiopintoja voi suorittaa tarvittaessa myös kesäyliopiston kursseilla.

Opiskelijoita ja opintoryhmiä rohkaistaan omatoimiseen tekemiseen: mahdollisiin näyttelyhankkeisiin; vierailuihin eri kohteisiin, jotka syventävät omaa työskentelyä; käynteihin avoimissa luentotilaisuuksissa ja vuorovaikutukseen eri kulttuuritoimijoiden kanssa. Kuvataidekoulu tukee resurssiensa mukaan opiskelijoita näissä toimissa.

## 5. Oppilaitoksen toimintakulttuuri ja opetusjärjestelyt

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun kuvataiteen perusopetuksen tavoitteena on luoda oppimista ja kestävästä hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria, mikä edellyttää aitoa kohtaamista sekä välittävää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta. Lähtökohtana on yhteisön jäsenten kokemus osallisuudesta, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja kaikkien ottamisesta mukaan toimintaan. Rehtorin ja koulun henkilökunnan johdolla tavoitteiden mukaista toimintakulttuuria kehitetään ja edistetään jatkuvasti kuvataidekoulussa. Koulun johtamisperiaatteena on positiivinen vuorovaikutus, avoimuus, tasa-arvoisuus ja tasapuolisuus. Opetusarjen valinnoissa ja toiminnassa otetaan huomioon kestävä elämäntapa, kulttuurinen ja yksilöllinen monimuotoisuus. Keskinäinen kunnioitus ja toisten kannustaminen koskee niin henkilökuntaa, opettajia kuin oppilaita. Henkinen hyvinvointi ja luovuutta tukeva ilmapiiri opettajien keskuudessa edistävät koko kuvataidekoulun toimintaa. Kuvataidekoulu ohjaa opiskelijoita myös taiteenalaan liittyvien oikeudellisesti suojeltujen etujen kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemiseen. Myös koulun tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman periaatteet ilmaistaan selkeästi koulun julkaisuissa, opettajakokouksissa ja vanhempienilloissa. Olennaista toimintakulttuurin kehittämisessä on myös oppilaitoksen avoin ja johdonmukainen johtaminen sekä opetuksen arkikäytäntöjen organisointi, suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi. Mahdollisiin ongelmatilanteisiin pyritään puuttumaan kuvataidekoulussa välittömästi, keskustelemaan niistä ja ilmaisemaan koulun yhteiset säännöt kaikille selkeästi ja ymmärrettävästi.

### Toimintakulttuuri opetusarjessa

Kuvataideluokassa ja oppilasryhmän keskuudessa pitää olla myönteinen, avoin, turvallinen ja jokaisen persoonallisuutta kunnioittava ilmapiiri, jossa taidot vahvistuvat. Toisten työskentelyn, teosten ja persoonallisuuden kunnioittaminen on ensiarvoisen tärkeää hyvän ilmapiirin luomiseksi. Työrauha ja mahdollisuus keskittyä omassa tahdissa omaan työhön on taattava jokaiselle. Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun aikuisopiskelijoilla on monenlaisia kulttuurin ja yksilöllisen elämänkokemuksen luomia taustoja. Kutakin opiskelijaa tuetaan oman identiteetin kasvussa ja pyritään vahvistamaan suhdetta kulttuuriin, yhteiskuntaan sekä elinympäristöön.

Kuvataidekoulun rehtori toimii yhteistyössä aikuisopiskelijoiden kanssa järjestämällä vuosittain ryhmäkohtaisia palautetapaamisia ja pitämällä opiskelijoihin säännöllisesti yhteyttä kurssikirjeiden ja sähköisen median välityksellä. Oppilaitos tekee myös arviointikyselyitä opiskelijoille. Kyselyiden avulla kehitetään koulun toimintaa, oppimisympäristöä ja opetusmetodeja sekä tarkastellaan oppilaiden oppimiskokemuksia, tyytyväisyyttä ja opinnoissa edistymistä.

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulussa arvostetaan sitä, että opettajat ovat pedagogisesti kokeneita, ammatissa toimivia kuvataiteilijoita. He tuovat henkilökohtaisen taiteellisen osaamisensa osaksi toimintakulttuuria ja opetusta.

Opettajat osallistuvat aktiivisesti opetuksen kehittämistyöhön ja koulun toiminnan ja opetuksen itsearviointiin. Opettajainkokouksissa keskustellaan opetustilanteista, opetusmetodeista ja ideoidaan yhteisiä opetustehtäviä. Opettajien kesken käydään myös sähköpostitse jatkuvaa pedagogista vuoropuhelua ja harjoitetaan vertaistutorointia. Tämä tukee opetustyötä, opettajien oppimista sekä opetusmetodien ja oppimisympäristön kehittämistä.

### Koulutoimikunta toimintakulttuurin arvioinnin välineenä

Koulutoimikunta toteuttaa ja suorittaa oppilaitoksen toiminnan ja toimintakulttuurin itsearviointia vuosittain. Työkaluina toimintakulttuurin parantamisessa ja kehittämisessä ovat Virvatulimallin mukainen itsearviointi, sekä koulun tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma.

### Opetusjärjestelyt

**Opintoryhmien koko:** Opintoryhmiä muodostetaan siten, että niiden koko mahdollistaa aikuisten taiteen perusopetukselle opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Opintoryhmä perustetaan, jos siihen ilmoittautuu 8 opiskelijaa. Enimmillään opiskelijoita voi yhdessä ryhmässä olla 18.

Opintoryhmien kokoon vaikuttaa ryhmän vaatima fyysinen tilan tarve koulun tiloissa sekä Kuvataidekoulun muu kurssitoiminta.

**Opettajat:** *Aikuisten taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden kuvataiteen yleisen oppimäärän* mukaisten opintojen opetusryhmiä opettavat pääasiassa Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun ja kurssikeskuksen taiteilijaopettajat. Muista taiteen perusopetusta antavista opettajista päättää rehtori, vastaava opettaja tai koulutoimikunta siten, että opettajan kelpoisuus vastaa taiteen perusopetukselle asetettuja vaatimuksia.

**Opintojen enimmäisaika:** Opiskelijalla on mahdollisuus täydentää puuttuvia opintojaan ja viedä opintonsa päätökseen yhden ylimääräisen lisävuoden aikana. Opiskelijan tulee esittää tavoitteellinen opintosuunnitelma tätä koskien ja hyväksyttää se etukäteen *taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden kuvataiteen yleisen oppimäärän* mukaisten opintojen vastaavaksi nimitetyllä henkilöllä.

**Hyväksytty opintokokonaisuuden suoritus:** Opintokokonaisuuden suorittaminen hyväksyttävästi edellyttää 80 % läsnäoloa lähiopetusjaksoilla tai vastaavaa opintosuoritusta, jonka Helsingin taiteilijaseuran kuvataidekoulun rehtori, vastaava opettaja tai koulutoimikunta hyväksyy erillistapauksena.

**Tiedotus:** Ryhmälle yhteisistä asioista tiedottamisesta vastaa aikuisten taiteen perusopetuksesta rehtori, vastaava opettaja tai koulutoimikunta. Tiedottaminen tapahtuu tarpeen mukaan joko sähköpostitse tai kirjeitse. Koulun perustama *aikuisten taiteen perusopetuksen* opetusryhmän jäsenille tehty suljettu verkko-oppimisympäristö toimii opiskelijoiden keskinäisen kommunikaation areenana. Opiskelijat, kuvataidekoulun opettajakunta ja rehtori voivat lähettää sivustolle opiskelua tukevien sivujen linkkejä sekä tarvittaessa tiedottaa kuvataidekoulun ja laajemman kuvataidekentän tapahtumista. Sivusto toimii sähköisenä areenana ja tiedotuskanavana kuvataidekoulun ja taidekentän välillä.



## 6. Opintojen laajuus ja rakenne

### Aikuisten taiteen perusopetuksen opetuksen laajuus ja rakenne

#### Opetuksen tarjonta

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulu tarjoaa aikuisille, yli 16-vuotiaille opiskelijoille Taiteen perusopetusta kuvataiteen yleisen oppimäärän mukaan.

#### Opetuksen laajuus rakenne ja kesto

*Koulutus* kestää 3,5 - 4 vuotta ja noudattaa vuodesta toiseen etenevää opetussuunnitelmaa. Opiskelija sitoutuu kolmen ja puolen lukuvuoden ajan osallistumaan viikoittaiseen opetukseen. Neljäntenä opintovuotena toteutetaan itsenäisesti oppimisportfolio ja taidenäyttelyprojekti. Näyttelyprojektin ja portfolion tekemiseen voi käyttää puolesta vuodesta yhteen lukuvuoteen.

Aikuisten kuvataiteen perusopetus jakautuu 10 opintokokonaisuuteen. Nämä jaetaan yhteisiin opintoihin ja teemaopintoihin, joista yhteisten opintojen laskennallinen laajuus on 300 tuntia ja teemaopintojen 200 tuntia. Yhteenlaskettu laskennallinen yleisen oppimäärän mukainen laajuus on 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden tunti on 45 minuuttia.

Tämän lisäksi Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulu tarjoaa aikuisten taiteen perusopetuksen opiskelijoille valinnaisia teemaopintokokonaisuuksia kaikille yhteisten opintojen rinnalla. Opiskelija valitsee valinnaiset opintokokonaisuudet henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa (HOPS) ja opiskelutavoitteidensa mukaisesti. Valinnaiset opintokokonaisuudet syventävät kaikille yhteisiä lähiopintoja ja orientoivat opiskelijoita oman erityisalueensa ääreen. Valinnaiset opinnot lasketaan osaksi teemaopintoja.

*Lukuvuosi* koostuu kolmesta opintokokonaisuudesta, joilla kullakin on oma nimike ja oppimisalue kuvataiteessa. Kutakin jaksoa vetää aihealueeseen perehtynyt yksi tai useampi opettaja. Opintokokonaisuudet pyrkivät valottamaan kuvataiteen eri osa-alueita kunkin taiteilijaopettajan ammatillista erityisosaamista ja perehtyneisyyttä hyödyntäen.

Tarkempi opetuksen laskennallisen laajuuden ja rakenteen kuvaus kerrotaan taidealakohtisessa osiossa.

## 7. Yleisen oppimäärän yhteiset tavoitteet

### Aikuisten taiteen perusopetuksen yleiset tavoitteet

Opetuksen yleisenä tavoitteena on luoda edellytykset elinikäiselle taideharrastukselle. Tavoitteena on elinikäisen taidesuhteen ja kulttuurisen osallisuuden edistäminen. Taiteenalan yleisen oppimäärän opinnot tarjoavat innostavia ja monipuolisia mahdollisuuksia taiteen tekemiseen ja kokemiseen sekä taiteesta nauttimiseen. Opiskelijoita kannustetaan pohtimaan taiteen merkitystä omassa elämässä sekä vaikuttamaan omaan elinympäristöönsä taiteen keinoin. Lisäksi opiskelija oppii eri elämän alueilla tarvittavaa kriittistä kuvanlukutaitoa, luovaa ongelmanratkaisukykyä ja itseilmaisua sekä analyyttistä suhtautumista visuaaliseen kulttuuriin. Hän hahmottaa itsensä vastuulisena toimijana ja vaikuttajana suhteessa elinympäristöönsä ja luontoon sekä yhteiskuntaan.

Yleisen oppimäärän tavoitteena on oppimisen ilon, opiskelumotivaation ja luovan ajattelun edistäminen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden yksilölliset oppimisen tarpeet ja lähtökohdat. Opiskelijaa kannustetaan ja ohjataan valitsemaan itselleen merkityksellisiä tapoja tehdä taidetta.

Yleisen oppimäärän opinnoissa opiskelijat kokeilevat, harjoittelevat ja soveltavat taiteenalan ilmaisukeinoja moniaistisesti. Opetus tukee oppilaiden ajattelun taitojen ja monilukutaidon kehittymistä myös taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntämällä. Opiskelijoita kannustetaan tutustumaan taiteenalaan historiallisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

Taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden yleisen oppimäärän mukainen kuvataiteen opetus lisää luovuutta, innovatiivisuutta ja moninaisuutta arvostavaa ilmapiiriä opiskelijoissa sekä koko yhteiskunnassa. Opetustehtävien parissa oppilaan havaintokyky, itsenäinen ajattelu ja ongelmanratkaisukyky kehittyvät. Taideopetus kehittää oppilaan vuorovaikutustaitoja sekä lisää ympäristö- ja kulttuuritietoisuutta. Kuvataideopetus kehittää myös nyky-yhteiskunnassa tarvittavaa kykyä tulkita kuvia. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas jäsentää ja ymmärtää maailmaa ja että hänen yleissivistyksensä kuvataiteissa kasvaa. Opinnoissa perehdytään luonnon ja rakennetun ympäristön visuaalisiin ilmiöihin sekä median ja taiteen ilmenemismuotoihin. Lisäksi syvennyttään laajasti kulttuuriperintöön ja sen merkitykseen kuvataideopetuksessa. Opetus ja oppiminen ovat luonteeltaan uutta luovia prosesseja. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaista aktiivisia ja kriittisiä toimijoita taidemaailmaan ja yhteiskuntaan.

Opiskelijaa rohkaistaan tulkitsemaan taidetta persoonallisesti. Häntä ohjataan tunnistamaan se konteksti, jossa hän tarkastelee taidetta. Tähän vaikuttaa myös opiskelijan oma henkilöhistoria. Taidetta voi tulkita monikerroksisesti, eri aikoina ja eri yhteyksissä eri tavoin.

Opetuksessa kehitetään luovaa ongelmanratkaisukykyä ja opitaan ilmaisullisia valmiuksia, materiaalin ja tekniikan hallintaa. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan ja arvostamaan laatua visuaalisessa ympäristössä. Keskeistä on opiskelijan visuaalisen yleissivistyksen sekä ajatteluvälineiden, havaintokyvyn ja luovuuden vahvistaminen. Tavoitteena on, että opiskelija oppii hankkimaan omassa ilmaisussaan tarvitsemiaan taitoja ja tietoja sekä harjoittelee niiden käyttöä. Näin hän oppii ymmärtämään, tulkitsemaan ja arvioimaan ympäristöään, kulttuuriaan sekä kuvataiteen ilmiötä nyky-yhteiskunnassa historiallisesta, eettisestä ja esteettisestä näkökulmasta. Kuvataiteellisten tehtävien parissa opiskelija oppii kestävän kehityksen periaatteet ja osaa soveltaa ekologista ajattelua omassa työskentelyssään ja arkielämässään. Tavoitteena on myös oppia kunnioittamaan erilaisuutta ja perehtyä moniin kulttuureihin sekä maailmoihin.

Kuvallisen ilmaisun käsitteet ja ilmiöt ovat opetuksen perusta. Tavoitteena on, että opiskelija oppii käyttämään ilmaisussaan kuvataiteelle luonteenomaista muuntamista, lainaamista, uusia sekä vanhoja symboleja ja antamaan niille merkityksiä. Kuvallista ilmaisua opetellaan tekemällä ja tarkastelemalla kuvataiteen ja arjen kuvia. Opetuksessa korostuu aistien, intuition, unien, mielikuvituksen ja myötäelämisen merkitys. Opetus on tutkivaa ja ongelmakeskeistä. Opetuksessa tuetaan opiskelijan emotionaalista, esteettistä ja eettistä kasvua.

Kuvataiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetuksessa korostuu myös taiteidenvälisyys. Tavoitteena on kehittää yhteistyötä taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa.

Tiivistelmä oppimistavoitteista:

### ***Taiteellisen ajattelun valmiudet***

Opiskelija oppii

- ajattelunvalmiuksia - maailman jäsentämistä näkemänsä ja kokemansa avulla
- visuaalisten taiteiden käsitteitä ja sanastoa ja niiden käyttöä
- oman työskentelynsä jäsentelyä ja pohdintaa
- käyttämään työskentelyssään ajatuksiaan, mielikuviaan, tunteitaan, tietojaan ja taitojaan
- kuvanlukutaitoa ja mediaympäristön jäsentämistä

### ***Taiteellisen ilmaisun valmiudet***

Opiskelija oppii

- ilmaisemaan kokemuksiaan, tunteitaan ja ajatuksiaan visuaalisesti
- työstämään ilmaisussa tarvitsemiaan taitoja ja tietoja
- käyttämään keskeisiä välineitä ja materiaaleja
- tuntemaan erilaisia työtapoja sekä soveltamaan niitä työskentelyssään
- soveltamaan taitojaan ja tietojaan työskentelynsä suunnittelussa ja toteuttamisessa
- hakemaan vaikutteita työskentelynsä luonnosta, rakennetusta ympäristöstä, historiallisista kohteista, museoista ja näyttelyistä, muilta taiteenaloilta, tietokirjallisuudesta ja mediasta sekä visuaalisten ja muiden alojen ammattilaisilta
- hallitsemaan välinehuollon perusteita, materiaalien tarkoituksenmukaista, turvallista ja ekologista käyttöä

### ***Visuaalisen kulttuurin tuntemus***

Opiskelija oppii

- ymmärtämään visuaalisen kulttuurin yhteydet laajempisiin kulttuurisiin rakenteisiin
- hankkimaan tietoa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien kulttuuriperinnöstä ja elämäntavoista, visuaalisista taiteista, niiden historiasta ja nykyisyydestä sekä vertailemaan saamiaan vaikutteita keskenään
- arvostamaan omaa kulttuuriaan ja itselleen vieraita kulttuureita ja arvottamaan niitä sekä hahmottamaan omaa paikkaansa suhteessa erilaisiin kulttuurisiin kokonaisuuksiin
- tuntemaan vastuuta toisista ihmisistä, elinympäristöstä ja luonnosta
- suuntautumaan ja osallistumaan kulttuuritarjontaan

### ***Arviointikyvyn kehittyminen***

Opiskelija oppii

- arvostamaan, tulkitsemaan ja arvioimaan sekä omaa että muiden työskentelyprosessia, oppimista ja tuloksia
- arvioimaan visuaalisten taiteiden teoksia ja tuotteita
- arvioimaan rakennettua ja luonnon ympäristöä sekä erottamaan niiden ominaislaadun ja esteettiset erityispiirteet
- arvioimaan ympäristön ja visuaaliseen kulttuuriin välisiä vaikutussuhteita
- arvioimaan mediaympäristöä ja median vaikutusta visuaalisen kulttuurin rakentajana

## 8. Oppimäärän yksilöllistäminen

### Valinnaiset opintokokonaisuudet ja muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukeminen

#### **Valinnaiset opintokokonaisuudet**

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulu ja kurssikeskus tarjoavat  *aikuisten kuvataiteen perusopetuksen* opiskelijoille valinnaisia opintokokonaisuuksia osana syventävien opintoja. Kaikille yhteisiä syventäviä lähiopintoja voidaan myös tarvittaessa korvata valinnaisilla opintokokonaisuuksilla opiskelijan henkilökohtaisen opetussuunnitelman mukaisesti. Vuosittain vaihtuvista valinnaisista opintokokonaisuuksista päättää rehtori, ja/tai koulutoimikunta  *aikuisten taiteen perusopetuksen* opiskelijoiden kiinnostuksen kohteet ja toiveet huomioiden. Valinnaiset opintokokonaisuudet, sekä niiden tavoitteet ja sisällöt määritellään liitteessä 2.

#### **Muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukeminen**

Valinnaisia kursseja voidaan ottaa osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa myös muilta rehtorin, vastaavan opettajan tai koulutoimikunnan hyväksymiltä koulutuksentarjoajilta tapauskohtaisesti. Opiskelija voi anoa Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun ja kurssikeskuksen ulkopuolella suoritettujen opintojen sisällyttämistä  *aikuisten taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden kuvataiteen yleisen oppimäärän* mukaisiin opintoihin. Muualla suoritettujen kurssien ja opintojen korvaavuudesta päättää rehtori, vastaava opettaja ja/ tai koulutoimikunta. Hyväksi lukemisessa noudatetaan valtakunnallisia ohjeita ja käytäntöjä.

#### **Henkilökohtainen opetussuunnitelma HOPS**

Henkilökohtainen opetussuunnitelma laaditaan yhdessä ohjaavan opettajan kanssa jo opintojen alkuvaiheessa. Myöhemmin HOPS:ia täydennetään oppilaan kiinnostuksen kohteiden ja tarjolla olevien vapaavalintaisten kurssien pohjalta. Henkilökohtainen opetussuunnitelma toimii myös oppimisen välineenä, kun oppilas kartoittaa yksilöllisiä vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan opintojen kuluessa. Henkilökohtaisessa opetussuunnitelmassa voidaan ottaa huomioon pysyvä rajoite, sairaus tai muut esteet opiskelun opintosuunnitelman mukaiselle suorittamiselle. Koulutuksesta vastaava opettaja huomioi henkilökohtaista opetussuunnitelmaa laadittaessa myös opiskelijan aikaisemmat opinnot ja ohjaa häntä HOPS:in laatimisessa, kunkin opiskelijan kyvyt ja valmiudet huomioiden.

## 9. Oppimisen arviointi

### Arviointi

Aikuisten taiteen perusopetuksen *oppilasarvioinnin* tehtävä on tukea opiskelijan kehittymistä opinnossaan ja ohjata opiskelutavoitteiden asettamista. Arvioinnin pitää tukea hyvän itsetunnon kehittymistä ja antaa tietoa opiskelijan vahvuuksista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan itselleen valitsevat tavoitteet ja oppisisällöt sekä aikaisemmat opinnot. Monipuoliseen ja jatkuvaan arviointiin sisältyy useita erilaisia palautteen antamisen tapoja ja ohjausta itsearviointiin. Aikuisopetuksessa arviointi on aina vuorovaikutteista toimintaa opettajan ja opiskelijan välillä.

Arviointimenetelmät valitaan siten, että ne mittaavat asetettujen tavoitteiden saavuttamista, soveltuvat käytettyihin opetusmenetelmiin ja tukevat oppimista. Taideopetusta arvioitaessa on otettava huomioon, että sen merkitys yksilön elämässä näkyy vasta pitkällä aikavälillä.

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun aikuisten taiteen perusopetuksen *itsearviointissa* arviointialueena ovat Virvatuli-mallin mukaisesti viisi eri arviointialuetta: oppilaat, opettajat, oppimisympäristö, johtaminen ja yhteistyösuhteet. Itsearviointista Helsingin Taiteilijaseuran kurssikeskuksessa vastaa koulutoimikunta. Oppilasarviointia, koulun itsearviointia ja koulutuksen toteutumisen seuranta toteutetaan koko *taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden kuvataiteen yleisen oppimäärän* mukaisten opintojen ajan.

### Arviointi opintojen aikana

Oppilaan oppimista ohjataan ja arvioidaan monipuolisesti oppimisprosessin eri vaiheissa. Arviointi ja sen pohjalta annettava jatkuva palaute on vuorovaikutteista ja edistää oppilaiden osallisuutta. Oppilaita ohjataan oman oppimisen pohdintaan itsearviointi- ja vertaisarviointitaitoja kehittämällä. Oppilaita rohkaistaan havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä sekä antamaan rakentavaa palautetta.

Arviointi opintojen aikana perustuu opetussuunnitelmassa kuvattuihin yhteisten opintojen ja teemaopintojen opintokokonaisuuksien tavoitteisiin. Opintojen aikaisessa arvioinnissa otetaan huomioon näissä opetussuunnitelman perusteissa kuvatut taiteenalan yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Oppilasta perehdytetään taiteenalan arvioinnin, periaatteisiin ja käytäntöihin. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa oppilaan vuoden aikana suorittamista opintokokonaisuuksista koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassaan päättämällä tavalla.

Yleisen oppimäärän opintojen aikaista arviointia täsmennetään taiteenalaakohtaisesti näissä taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa.

### Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Myös oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen osaamisen tunnustamisessa ja opintojen hyväksilukemisessa menetellään, kuten edellä on kuvattu.

### Taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden kuvataiteen yleisen oppimäärän päättötodistus

Opiskelija saa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän todistuksen suoritettuaan 10 opintokokonaisuutta tai henkilökohtaisen opetussuunnitelmansa mukaiset vastaavat, vähintään 500 opetustunnin laajuiset opinnot. Kaikki opiskelijan suorittamat, *aikuisten taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden kuvataiteen yleisen oppimäärän* piiriin kuuluvat opintokokonaisuudet, merkitään päättötodistukseen.

Päättötodistus sisältää seuraavat asiat:

- koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- taiteenala ja opinnot, joista päättötodistus annetaan
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- opiskelijan suorittamat opintokokonaisuudet ja opiskelijan saaman opetuksen tuntimäärä niissä (laskennan perusteena käytetään 45 minuutin pituista oppituntia)
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä tai kunnan päätös (päivämäärä) opetussuunnitelman hyväksymisestä
- maininta, että taiteen perusopetuksen yleinen oppimäärä koostuu vähintään kymmenestä opintokokonaisuudesta
- maininta, että koulutus on järjestetty Opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti

### **Osallistumistodistus**

Osallistumistodistuksen saa pyydettäessä koulun toimistosta. Vähintään vuoden kuvataidekoulussa ja kurssikeskuksessa opiskelleet voivat pyytää opettajaltaan kirjallisen arvioinnin opiskelutodistukseensa.

## 10. Oppilaaksi ottamisen periaatteet

*Taiteen perusopetuksen kuvataiteen yleisen oppimäärän* mukaisten opintojen oppilaaksi haetaan koulutoimikunnan, vastaavan opettajan tai rehtorin päättämällä valintakoetehtävillä ja motivaatiokirjeellä. Niiden perusteella rehtori, vastaava opettaja, koulutoimikunta ja/ tai rehtorin nimeämä henkilö valitsee opiskelijat. Oppilaaksi ottamisessa huomioidaan ensisijaisesti opiskelijan sitoutuneisuus neljän vuoden opintoihin ja työskentelymotivaatio. Oppilasvalinnoissa otetaan myös huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet ja valmiudet,

# 11. Yhteistyö muiden tahojen kanssa

## **Yhteistyö Kaapelitehtaan toimijoiden kanssa**

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulu toimii resurssiensa mukaan yhteistyössä Kaapelitehtaan muiden kulttuuritoimijoiden kanssa. Yhteistyö voi sisältää näyttelyvierailuja, näyttelyiden ja projektitöiden järjestämistä sekä muuta mahdollista yhteistä kulttuuritoimintaa Kaapelitehtaan eri toimijoiden kanssa. Mahdollisia yhteistyötahoja ovat Valokuvataiteen museo, teatterit (Hurjaruuth ja Zodiac), Teatterimuseo, Kaapelitehtaan tiloissa toimivat muut taidekoulut, galleriat tai vastaavat yhteistyökumppanit. Kurssikeskus toimii yhteistyössä myös Kaapelitalo Oy:n kanssa tilojen käyttöä ja Kaapelitehtaan yhteisiä tapahtumia koskevissa kysymyksissä.

## **Yhteistyö Helsingin Taiteilijaseuran eri toimipisteiden kanssa**

Helsingin Taiteilijaseuran ylläpitämä galleria Katariina, Malmitalon galleria, yhteisnäyttelyt ja taidelainaamo voivat toimia osana opetusta taiteilijaesittelyiden ja seuran toiminnan esittelyn muodoissa. Mahdollisia muita yhteistyön muotoja kehitellään tarpeen mukaan koulutoimikunnan kanssa.

## **Yhteistyö Helsingin seudun kesäyliopiston kanssa**

Helsingin seudun kesäyliopisto ja Helsingin Taiteilijaseura järjestävät yhteistyössä kesäkursseja Kaapelitehtaalla ja Suomenlinnassa. Täydentäviä kurssiopintoja aikuisten taiteen perusopetuksessa voi suorittaa tarvittaessa myös kesäyliopiston kursseilla.

## **Muut yhteistyömuodot**

Mahdollisia muita paikkoja, joissa taiteen perusopetusryhmät voivat järjestää esityksiä/näyttelyitä, ovat mm. sairaalat, päiväkodit, koulut, kirjastot, kahviloiden näyttelytilat sekä metroaseman näyttelytilat. Taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan myös yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Yhteistyötä näiden tahojen kanssa kehitetään aktiivisesti kuvataidekoulun koulutoimikunnassa.



## 12. Toiminnan jatkuva kehittäminen

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulu arvioi antamaansa koulutusta ja osallistuu toimintansa ulkopuoliseen arviointiin [Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998) 7 § (muutettu lailla 1301/2013)]. Opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja sitä edelleen kehitetään osana tätä tehtävää.

### Kurssiarviointilomake ja oppilaitoksen itsearviointi

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun aikuisten taiteen perusopetuksen kehittämiseen nimetty koulutoimikunta arvioi oppilaitoksen toimintaa. Se seuraa opetussuunnitelman toteutumista ja käsittelee esiin tulevia uudistustarpeita. Koulutoimikunta koostuu *Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun aikuisten taiteen perusopetuksen kuvataiteen yleisen oppimäärän* opintojen opettajien edustajista. Pysyvinä jäseninä toimikunnassa ovat kurssikeskuksen rehtori ja kurssisihteeri.

Taiteen perusopetusliiton julkaisemaa, vuonna 2012 valmistunutta Virvatuli-itsearviointimallia hyödynnetään soveltuvin osin myös aikuisten taiteen perusopetuksessa.

### Oppilaitoksen arvioinnin muodot

Opiskelijoille vuosittain jaettava *kurssiarviointilomake* toimii osaltaan koulun itsearvioinnin välineenä. Vuosittain jaettavaan ja vuosikursseittain muuttuvaan arviointilomakkeeseen sisällytetään opetusta, koulun oppimis- ja toimintaympäristöä, sekä koulun toimintakäytäntöjä kartoittavia kysymyksiä. Rehtori, opettajat ja koulun henkilökunta kartoittavat omaa toimintaansa paitsi kurssiarvioinnin, myös itsearviointiin pohjautuvilla osaamiskyselyillä. Koulutoimikunta suunnittelee arviointiaineiston, määrittelee sen laajuuden, käytännöt ja muodot, käsittelee palautteen ja tekee toimenpide- ja parannusehdotuksia saadun palautteen perusteella. Saaduista palautteista ja arviointituloksista keskustellaan opettajien- ja koulutoimikunnan kokouksissa. Arviointitulokset kootaan vuosittain raportiksi, joka saatetaan kaikkien asianomaisten tiedoksi. Koulutoimikunta huolehtii yhdessä rehtorin ja koulun henkilökunnan kanssa arviointitulosten perusteella päätettyjen toimenpiteiden toteutuksesta ja seurannasta.

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulu osallistuu mahdollisuuksiensa mukaan myös ulkopuoliseen toiminnanarviointiin osallistumalla Opetushallituksen, Taiteen perusopetusliiton, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liiton, Helsingin kaupungin, tai muun vastaavan tahon kyselytutkimuksiin.

### Oppilaitoksen arvioinnin kohteet

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun *aikuisten taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden kuvataiteen yleisen oppimäärän opintojen* itsearvioinnissa arvioinnin kohteena ovat Virvatulimallin mukaisesti viisi eri arviointialuetta: oppilaat, opettajat, oppimisympäristö, johtaminen ja yhteistyösuhteet. Painopisteinä kuvataidekoulun itsearvioinnissa ovat:

- oppilaskyselyiden avulla saadut palautteet oppilaitoksen toiminnan ja opetuksen vaikutuksesta opiskelijoihin
- opetussisältöjen ja taiteellisen työskentelyn vaikutukset opiskelijoihin
- opettajien vuorovaikutuksen, toimintatapojen, opetuskäytäntöjen tarkastelu
- koulun henkilökunnan ja rehtorin toiminnan tarkastelu kurssikeskuksen toimintaympäristön turvaajana
- työskentely- ja oppimisympäristön toimivuus

## 13. Muut suunnitelmat

Liitteenä oppilaitoksen Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 5 a §:n mukaan (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

## 14. Kuvataide

### Aikuisten kuvataiteen perusopetuksen yhteiset tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksissa

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulussa annetaan opetusta seuraavissa kuvataiteen eri osa-alueissa: piirustus ja maalaus, kuvanveisto, grafiikka, muotoilu, keramiikka, valokuvaus, installaatiotaide, digitaalinen taide, kuvallinen viestintä, sarjakuva, ympäristötaide, yhteisötaide ja taiteen tuntemus. Koulu rohkaisee myös oppilaita taiteen ja tieteen rajoja rikkovien uusien taidemuotojen kokeilemiseen ja uusien taidemuotojen kehittämiseen. Yhteistyö ja uudet kokeilut eri taidemuotojen kanssa ovat mahdollisia ja suositeltavia.

Yleisenä tavoitteena on, että opiskelija oppii hankkimaan omassa ilmaisussaan tarvitsemiaan taitoja ja tietoja ja harjoittelee niiden käyttöä. Opetuksessa on keskeistä opiskelijan visuaalisen yleissivistyksen sekä ajattelunvalmiuksien, havaintokyvyn ja luovuuden vahvistaminen. Tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään, tulkitsemaan ja arvottamaan kuvataiteen ilmiötä nyky-yhteiskunnassa historiallisesta, eettisestä ja esteettisestä näkökulmasta.

Kuvataideopetuksessa opiskelijaa ohjataan ilmaisemaan ajatuksiaan, mielikuviaan ja tunteitaan kuvallisesti sekä sanallistamaan työskentelyään ja käyttämään monipuolisesti eri materiaaleja sekä tekniikoita. Työskentelyssä korostuu mielikuvituksen, intuition sekä aistitiedon merkitys. Tavoitteena on kehittää oppilaan tutkivaa ja ennakkoluulotonta työskentelytapaa. Opetuksessa käsitellään teemallisia kokonaisuuksia. Oppilasta rohkaistaan työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa ja arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työtä.

Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun aikuisten kuvataiteen opetussuunnitelman yleiset tavoitteet voi kiteyttää seuraavan jaottelun avulla.

#### Persoonallinen kasvu

Kuvataideopinnoissa oppilas oppii toimimaan ryhmässä persoonalliset ominaispiirteet huomioiden. Hänen maalimankuvansa laajenee. Oppilas kehittyä kuvataiteellisen työskentelyn parissa ja hän oppii pitkäjänteisyyttä. Onnistumiskokemukset luovan toiminnan parissa edistävät oppimista kaikilla elämän osa-alueilla. Tämä edistää terveen itsetunnon vahvistumista ja hyvinvointia. Oppiessaan kuvallisen työskentelyn parissa tunnistamaan ja jäsentämään omaa kokemusmaailmaansa, reaktioitaan ja vaikuttimiaan opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan sekä omaa että muiden toimintaa ja työtä.

Kuvataidekoulussa opiskelijoita kannustetaan oma-aloitteisuuteen ja luovaan ongelmanratkaisukykyyn. Lisäksi opitaan tutkivaa asennetta maailmaan ja kehitetään oppilaan havaintokykyä.

Opiskelija oppii ymmärtämään itsensä yhteiskunnan ja kulttuurisen jatkumon osana ja oppii vastuuta sekä itsenäistä ja aktiivista toimintaa. Oppilaan arviointi- ja eläytymiskyky kehittyä. Hän oppii hyväksymään moninaisuutta ja erilaisuutta maailmassa.

#### Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

Kuvataidekoulussa opitaan hallitsemaan kuvataiteen eri tekniikoita ja käyttämään luovasti työvälineitä sekä materiaaleja. Oppilaan persoonallinen kuvailmaisuus kehittyä ja hän saa välineitä sekä taitoja omaan luovaan ilmaisuunsa. Opitaan yhdistämään omia havaintoja, mielikuvia ja ajatuksia kuvailmaisussa. Opetus antaa keinoja tulkita ja muuntaa havaintoja omintakeiseen kuvataiteelliseen muotoon. Opitaan kuvan rakentamisen tapoja, sommittelun ja väriopin perusteita, visuaalisten symbolien merkityksiä sekä opitaan käyttämään näitä omassa työskentelyssä. Opitaan kuvailmaisua, jossa painottuvat aisti ja liike. Opitaan kuvien kerronnallisuutta ja kuvasarjojen jatkumon kautta rakentuvaa tarinallisuutta; non-verbaalista narraatiota sekä kuvien ja tekstien yhdistämistä toisiinsa. Harjoitellaan visuaalisten taiteiden käsitteiden ja sanaston käyttöä. Opitaan tunnistamaan kuvallisten viestien symboleita, piilomerkityksiä ja arvioimaan kriittisesti kuvataidetta, mediakuvastoa ja visuaalista kulttuuria. Harjoitellaan visuaalisten käsitteiden, kuvasymbolien ja piilomerkitysten käyttöä ja yhdistelyä

omassa työskentelyssä. Kehitetään omintakeista henkilökohtaista visuaalista ilmaisua ja ajattelua.

### **Taiteen ja kulttuurin tuntemus**

Opinnoissa perehdytään taide- ja kulttuurihistoriaan, nykyaikaiseen, maailman eri kulttuureihin sekä Suomen monikulttuuriseen yhteiskuntaan. Opiskelijoita ohjataan etsimään tietoa kuvataiteesta ja kulttuureista sekä yhdistelemään näitä tietoja ja tunnistamaan oman identiteettinsä lähtökohdat. Opiskelija oppii tunnistamaan ajallisen ja paikallisen sijainnin merkityksen taiteen tulkintemistraditioissa ja -tavoissa.

### **Media- ja kuvakulttuuri**

Perehdytään visuaalisen kulttuuriin moniin ilmenemismuotoihin mainos- ja populaarikuvastosta nykyaikaiseen. Harjoitellaan kuvanlukutaitoa ja analyttistä mediakriittisyyttä. Perehdytään mediakulttuurin rakenteisiin. Keskustellaan kuvaviestien vaikuttavuudesta, kuvien käytöstä arjessa, kaupallisissa ja poliittisissa tarkoituksissa. Pohditaan tekijän vastuuta kuvallisten viestien laatisemisessa.

### **Luonto ja rakennettu ympäristö**

Kuvataiteellisen työskentelyn parissa käsitellään suhdetta luontoon ja rakennettuun ympäristöön sekä omaan arkiseen elinympäristöön. Pohditaan materiaalivalintoja ja huolehditaan kierrätyksestä, mikä opettaa kestävästä kehityksestä periaatteita kaikilla elämän alueilla.

Kehitetään ekologista ajattelua tutustumalla ympäristötaiteeseen ja –suunnitteluun, sekä toteuttamalla omia ympäristötaiteellisia produktioita. Pohditaan taiteen ja ympäristön vuorovaikutusta. Opitaan tunnistamaan ympäristösuunnittelun ja –taiteen eettinen merkitys osana ympäristön ja luonnon suojelua. Opiskelijat kasvavat ymmärtämään oman vastuunsa ympäristökysymyksissä kuvantekijöinä, ryhmän ja yhteiskunnan jäseninä.

Seuraavassa kuvataan opetusta yhteisten- ja teemaopintojen tasoilla.

## **14.1. Aikuisten kuvataiteen opetuksen laskennallinen laajuus ja opintojen rakenne**

*Aikuisten taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden kuvataiteen yleisen oppimäärän* opinnot koostuvat 10 opintokokonaisuudesta ja niitä täydentävistä vapaavalintaisista kursseista. Seuraavassa luonnehditaan opintokokonaisuuksien laskennallista laajuutta ja opintorakennetta perus- ja syventävien opintojen tasoilla.

### **Taiteen perusopetuksen laskennallinen laajuus**

Kaikille opiskelijoille yhteinen opetustarjonta vastaa vähintään opetushallituksen hyväksymän taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän vähimmäistuntimäärää 500 opetustuntia. Aikuisten taiteen perusopetuksen kuvataiteen yleisen oppimäärän opintojen tuntimäärään voidaan lukea myös valinnaisia opintoja. Opintojen laajuuden laskennallisena perustana on käytetty 45 minuutin pituisia oppituntia.

Kaikille yhteinen lähiopetus koostuu syys- ja kevätlukukausina annettavista yhteensä 10 opintokokonaisuudesta. Opintokokonaisuudet 1-6, eli Aikuisten taiteen perusopetuksen kuvataiteen yleisen oppimäärän opintojen *yhteiset opinnot*, kestävät kaksi ensimmäistä lukuvuotta. Opintokokonaisuudet 7-10, eli *teemaopinnot*, kestävät 1,5–2 vuotta.

Opintokokonaisuudet 1-9 sisältävät kukin kahdeksan lähiopetuskertaa. Viimeinen kymmenes opintokokonaisuus voi opiskelijan valitsemasta laajuudesta riippuen sisältää 12-24 opintokertaa.

*Yhteisissä opinnoissa*, ensimmäisen kuuden opintokokonaisuuden aikana, yhden opintokerran pituus on 4 oppituntia. Yhden lukukauden aikana lähiopetusta annetaan 48–52 oppituntia (mukaan lasketaan lukuvuoden alussa pidettävät ylimääräiset orientaatio-opetuskerrat ja mahdollisesti myöhemmin järjestettävät ylimääräiset tapaamiset). Tämän lisäksi opiskelija käyttää itsenäiseen

työskentelyyn tai kuvataidekoulun tarjoamiin opintoja täydentäviin lyhytkursseihin keskimäärin 23-27 oppituntia lukukaudessa. Yhteisten opintojen aikana yksi lukuvuosi kestää näin vähintään 75 oppituntia, yksi lukuvuosi 150 oppituntia. Yhteisten opintojen laajuus yhteensä on vähintään 300 oppituntia.

Kolmantena opiskeluvuotena alkavissa *teemaopinnoissa* lähiopintokertojen 48-52h tuntimäärää lisätään itsenäiseen työskentelyyn varatulla työskentelyllä, tai vapaavalintaisilla teemaopinnoilla, jolloin lukukauden aikana opetusta annetaan 75 oppituntia ja koko lukuvuotena 150 oppituntia. Teemaopintoja voi suorittaa valinnaisilla työpajaopinnoilla opiskelijan oman henkilökohtaisen opetussuunnitelman mukaan. Neljäntenä opiskeluvuotena toteutetusta näyttelyprojektista ja oppimisportfoliosta voidaan lasketaan opiskelijalle 50 oppituntia. Teemaopintojen laajuus kokonaisuudessaan on näin 200 oppituntia sisältäen näyttelyprojektin ja oppimisportfolion.

*Valinnaisten opintokokonaisuuksien* kurssikohtainen laajuus, 20–66 oppituntia, määräytyy kuvataidekoulun tarjoamien, aikuisten taiteen perusopetusta varten suunniteltujen lyhytkurssien opetustuntimäärien mukaan. Valinnaisia opintokokonaisuuksia voi valita myös Helsingin Taiteilijaseuran kurssikeskuksen tarjoamilta kursseilta Henkilökohtaisesta opintosuunnitelmasta riippuen opiskelijalla voi siis olla valinnaisia opintoja n.20-150 oppituntia. (ks. liite 2.)

## AIKUISTEN TAITEEN PERUSOPETUKSEN OPINTOJEN RAKENNE

<b>Valinnaiset työpajaopinnot:</b> Kuvataidekoulun ja kurssikeskuksen järjestämät kurssit & lyhytkurssit & kesäkurssit & täydentävät & korvaavat kurssit  yht. 20 - 150h +	<b>YHTEISET OPINNOT</b> <b>1.vuosi yhteisiä opintoja, yht.150h</b> opintokokonaisuudet <b>1, 2 ja 3</b>	TYÖPÄIVÄKIRJA 1.+2.vuosi YHTEISET OPINNOT
	<b>YHTEISET OPINNOT</b> <b>2.vuosi yhteisiä opintoja, yht.150h</b> opintokokonaisuudet <b>4, 5 ja 6</b>	
	<b>TEEMAOPINNOT</b> <b>3.vuosi yhteisiä opintoja, yht.150h</b> opintokokonaisuudet <b>7, 8 ja 9</b>	+PORTFOLO 3+4 vuosi
	<b>TEEMAOPINNOT</b> <b>4.vuosi Päätöstyö, yht. 50h</b> (Itsenäinen työskentely & ohjattu ateljee työskentely+ portfolio+ arvioinnit+ näyttely) opintokokonaisuus <b>10</b>	PORTFOLIO
	<b>=AIKUISTEN TAITEEN PERUSOPINNOT</b> <b>YHTEENSÄ 500-600h</b>	

Keskustelu (0 kommenttia)

## 14.2. Aikuisten kuvataiteen yhteiset opinnot

### Aikuisten kuvataiteen yhteisten opintojen opintokokonaisuuksien yleiset tavoitteet

Kuvataiteen yhteisten opintojen tarkoituksena on taiteenalan perustaitojen hankkiminen. Opintojen tavoitteena on rohkaista ja tukea opiskelijan kuvallista ilmaisua, omakohtaisen taidesuhteen muotoutumista sekä identiteetin vahvistamista.

Tiivistelmä yhteisten opintojen tavoitteista:

*Taiteellisen/ visuaalisen ilmaisun valmiudet ja visuaalinen lukutaito*

*Visuaalisten ilmaisukeinojen hallinta*

Opiskelija

- osaa ilmaista ajatuksiaan, tunteitaan ja havaintojaan kuvataiteen keinoin
- hyödyntää työskentelyssään havaintojaan ja erilaista visuaalista materiaalia
- tuntee ja osaa käyttää kuvataiteen käsitteitä

*Sisällöllisten valmiuksien hallinta*

- osaa kertoa, mikä kuvassa kiinnostaa ja koskettaa
- osaa tutkia ja tulkita omaa elämismaailmaansa ja soveltaa sitä kuvalliseen ilmaisuun
- kykenee hakemaan vaikutteita työskentelynsä luonnosta, rakennetusta ympäristöstä, historiallisista kohteista, museoista ja näyttelyistä, tietokirjallisuudesta ja sähköisestä mediasta

*Taidollisten valmiuksien hallinta*

Opiskelija

- omaksuu välineelle ominaisen kuvailmaisun
- osaa soveltaa oppimiaan visuaalisia periaatteita eri välineissä
- osaa konkretisoida visuaaliset ajatukset, ideat ja pyrkimykset erilaisissa taiteellisissa välineissä

*Välineiden ja materiaalien hallinta*

Opiskelija

- osaa käyttää monipuolisesti ja luovasti kuvataiteen työvälineitä ja materiaaleja
- osaa valita työskentelynsä tarkoituksenmukaiset työvälineet ja materiaalit
- ymmärtää kullekin materiaalille ominaisen jäljen ja luonteen muuttuvuuden

*Omaperäisyys*

Opiskelija

- hyödyntää työskentelyssään omaa esiyymmärrystään, kokemuksiaan ja mielikuviaan
- soveltaa monipuolisesti valitsemiaan työtapoja
- tekee itsenäisiä ja persoonallisia ratkaisuja

*Visuaalisen kulttuurin tuntemus ja taidesuhde*

Opiskelija

- osaa tulkita mediataiteen (esim. video-, videoperformanssi-, ääni-, valokuva-, multimedia-, animaatio-, internet-taide) avainkäsitteitä ja kykenee erottamaan mediataiteen muun median kuvaviestien sisällöistä ja ilmaisusta
- osaa tarkastella ja tulkita luonnon ja rakennetun ympäristön visuaalisia ilmiöitä
- on tutustunut taidehistoriaan ja nykytaiteeseen

- osaa sijoittaa oman työskentelynsä, visuaalisen maailmankuvansa ja kuvakäsityksensä ympäröivään kulttuuriseen jatkumoon.

#### *Työskentelytaidot, vuorovaikutustaidot*

##### Opiskelija

- kykenee tavoitteelliseen työskentelyyn
- pystyy sekä tehtävän mukaiseen että itsenäiseen työskentelyyn
- osaa arvioida omaa työtään ja esitellä työskentelyprosessiaan muille sanallisesti
- osaa hyödyntää aiemmin oppimaansa osana uusien opetussisältöjen omaksumista

#### *Arviointikyvyn kehittyminen*

##### Opiskelija

- tarkastelee kriittisesti sekä omia että toisten tekemiä taideteoksia
- kykenee arvioimaan visuaalista työskentelyä eri välineillä
- ymmärtää taiteen arvioinnin avainkäsitteitä ja osaa soveltaa niitä

#### *Osallisuus ja vaikuttaminen*

##### Opiskelija

- kykenee tavoitteelliseen työskentelyyn osana ryhmää
- ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen ryhmässä
- osaa ilmaista ajatuksensa sanallisesti ja visuaalisesti

### **Yhteisten opintojen opintokokonaisuuksien yleiset keskeiset sisällöt**

Opetuksessa tutkitaan ihmisenä olemista, luontoa ja kulttuuria taiteen keinoin. Kuvataidetta lähestytään henkilökohtaisten, yhteisöllisten ja kulttuuristen merkitysten kantajana, välittäjänä ja purkajana.

#### *Kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot*

Opetuksessa tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista sekä harjoitellaan visuaalista havaitsemista ja ajattelua, sanallistamista ja kuvista keskustelemista. Opinnoissa kokeillaan erilaisten välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia sekä hyödynnetään digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa.

#### *Omat kuvat*

Opetuksessa tutkitaan oppilaiden havainnoista, kokemuksista, toimintatavoista ja elämänpiiristä sekä heille merkityksellisistä kuvakulttuureista nousevia sisältöjä. Opinnoissa pohditaan oppilaiden omien kuvien henkilökohtaisia merkityksiä ja niiden suhdetta muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

#### *Taiteen maailmat*

Opetuksessa tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja. Opinnoissa tutustutaan nykytaiteen toimintatapoihin, pohditaan taiteen kulttuurisidonnaisuutta sekä käsitellään taiteen historiallisia, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia osallistua paikalliseen taidetoimintaan. Opinnoissa tutustutaan taiteen instituutioihin, muihin kulttuurikohteisiin, ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin ja visuaalisten alojen ammattilaisten työhön.

#### *Visuaalinen ympäristö*

Opetuksessa tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esineympäristöjä, mediaympäristöjä ja visuaalisia osakulttuureja. Opinnoissa harjoitellaan visuaalisen ympäristön esteettistä, ekologista ja eettistä arvottamista sekä käsitellään ympäristön merkitysten rakentumista.

## **Yhteisten opintojen tavoitteet ja sisällöt ja laskennalliset laajuudet opintokokonaisuuksittain**

*Aikuisten taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden kuvataiteen yleisen oppimäärän* opinnot koostuvat 10 opintokokonaisuudesta ja niitä täydentävistä kursseista. Seuraavassa luonnehditaan opintokokonaisuuksien yleisiä tavoitteita, sisältöjä, keinoja ja välineitä perus- ja syventävien opintojen tasoilla.

### **Yhteiset opinnot (300h)**

#### **Yhteisten opintojen ensimmäinen lukuvuosi: Kuvataiteen perusteet (150h)**

Opiskelu alkaa yhteisellä tutustumis- ja esittelytapaamisella, jossa kartoitetaan kunkin opiskelijan tietoja ja taitoja, luodaan perustaa ryhmälle ja hahmotetaan tulevia opintoja. Esitellään tulevien opintojen sisällöt opintokokonaisuuksittain ja hahmotellaan neljän vuoden opiskelun muodostama pitkä kaari. Opastetaan opiskelijat pitämään henkilökohtaista visuaalista työpäiväkirjaa, johon opiskelija taltioi itse tärkeänä pitämäänsä erilaista kuvallista ja kirjallista materiaalia.

#### **Opintokokonaisuus 1. Havainto ja havainnoiminen, visuaalinen hahmotus, piirustus (50h)**

Opintokokonaisuuden aikana perehdytään havainnoimiseen ja piirtämiseen kokonaisvaltaisena tapahtumana, johon osallistuvat näköaistin lisäksi myös kaikki muut aistit. Piirtäminen voidaan nähdä kuvallisen toiminnan perustana, koska riittävää piirustustaitoa ja piirustukseen tarvittavaa havainnointia tarvitaan kaikilla kuvataiteen osa-alueilla. Piirtäessä kehitetään myös luovan itseilmaisun perusasioita: hetkeen pysähtymistä, eläytymistä kohteeseen, luottamusta omaan näkemykseen, omien tunteiden ilmentämistä ja pitkäjänteistä oman ilmaisukyvyyn kehittelyä.

Tavoitteena opintojaksolla on oppia kuvaamaan eri piirustusvälineillä materiaalia, muotoja ja tilaa, rakentaa visuaalista rytmikkaa sekä ymmärtää piirustus itsenäisenä taidemuotona. Sommittelua ja tilakäsityksiä pyritään tulkitsemaan samalla myös aikaan ja kulttuuriin sidoksissa olevina käsitteinä.

Tehtävänantojen avulla opetellaan ymmärtämään visuaaliset peruselementit kuvan rakenteen muodostajana ja sommittelu kuvallisen ilmaisun perustana. Sommittelun, tilavaikutelman ja perspektiivin opiskelu avaa puolestaan tilallisen näkökulman kuvalliseen esittämiseen. Hahmottamisen, muodon tajun ja piirustuksen materiaalisuuden välistä kenttää käydään opintojen kuluessa läpi erilaisiin piirustusvälineisiin ja -aiheisiin tutustuen, sekä aistihavaintoa monipuolistavilla harjoituksilla.

#### **Opintokokonaisuus 2. Maalauksellinen ilmaisu ja maalauksen materiaalisuus (50h)**

Opintokokonaisuuden tavoitteena on tutustuttaa opiskelija eri maalaustekniikoihin ja rohkaista opiskelijaa etsimään ja kokeilemaan omaa tapaansa tarttua välineeseen ja maalauksen materiaaleihin sekä näiden kautta kehittämään yksilöllistä maalauksellista ilmaisuaan. Samoin perehdytään maaliaineisiin ja kokeillaan erilaisia työtapoja. Havainnoidaan materiaalin ja ilmaisun suhdetta maalauksessa. Tutkitaan miten maalin aineellisuus eri maalaustekniikoissa vaikuttaa esim. valo- ja värivaikutelmien muodostumiseen.

Opintokokonaisuuden lähtökohtana on maalauksellisen työskentelyn ymmärtäminen moniaistisena, uutta luovana tapahtumana. Opiskelijan vuoropuhelu oman työnsä ja siinä muotoutuvan maalauksellisen ja kuvallisen sisällön kanssa on keskiössä. Työskentelyn painopiste on maalauksen väriominaisuudessa, jäljessä, materiaalisuudessa ja kehollisuudessa. Tästä lähtökohdasta opiskelija kehittää myös käsitteellistä ajatteluaan maalauksessa.

Työskentelyssä kerrataan kuvanrakentamisen eri elementtejä ja pohditaan sommittelun, rytmin, muodon, värin ja tilan merkitystä maalauksen kokonaisilmaisussa. Omassa työskentelyssä havaittuja ilmiöitä pyritään liittämään laajemmin maalaustaiteen kenttään. Maalaustaiteen traditio on läsnä taustana ja lähteenä tuotaessa esille esimerkiksi ajatuksen, tunteen, muistin ja ajan aspekteja työskentelyssä ja teoksessa.

#### **Opintokokonaisuus 3. Tallentavat välineet taiteellisen ilmaisun lähtökohtana – valokuva, video, media (50h)**



Valokuvan ja videon luonne tallentavina välineinä on perustaltaan dokumentoiva. Valittu hetki, ajan kesto, valaistus, kuvakulma, rajaus, mahdollinen lavastus ja vuorovaikutus kuvaustilanteessa muokkaavat ratkaisevasti lopputulosta. Kuvamateriaalin jälkityöstäminen ja muuntaminen on keskeistä valokuva- ja videoilmaisuudessa. Tavoitteena on oppia lukemaan ja tulkitsemaan kuvissa näitä muokkaavia ja luovia yhteyksiä.

Opintokokonaisuus perehdyttää tallentavien välineiden luonteeseen ja ominaisuuksiin välineinä ja niiden käyttöön eri tilanteissa. Samoin tutustutaan niiden taiteellisiin mahdollisuuksiin. Perehdytään digitaalisen kameran käyttöön ja digitaalisen kuvankäsittelyn perusteisiin. Opetuksessa painotetaan kuvan rakentamista kuvaustilanteesta lopputulokseen: tilanteen valintaa, sommittelua ja rajaamista, kuvan lukutaitoa ja kuva-analyysiä. Perehdytään valokuva-, video- ja mediataiteeseen omana taidemuotonaan erottaen ne elokuvasta ja mainoskuvastosta. Kurssilla työskennellään luoden sarjallisia kokonaisuuksia. Tutkitaan kuvan visuaalisia, sommittellullisia ja väriopillisia rinnastuksia. Sisällölliset rinnastukset valokuvan ja maalaustaiteen välillä auttavat tallentavan välineen kerronnan ja ilmaisun löytämisessä.

### **Valinnaiset ja täydentävät opinnot**

Ensimmäisen lukuvuoden päätteeksi suositellaan valinnaisia kesäkurseja opiskelijoiden kiinnostuksen kohteiden sekä koulutoimikunnan ja/tai rehtorin päättämän ohjelman mukaan.

### **Yhteisten opintojen toinen lukuvuosi: Tila ja ympäristö, kolmiulotteinen hahmottaminen (150h)**

Lukukausi alkaa opinto-ohjaustapaamisella, jolloin kartoitetaan opiskelijan tilannetta ja edistymistä opinnoissa. Erityisesti pyritään hahmottamaan kunkin opiskelijan omaa suuntautuneisuutta kuvataiteen eri alueille. Tulevana opiskeluvuonna opiskelijan tulisi muodostaa mielikuva oman työskentelynsä välineellisestä suunnasta ja mahdollisista sisällöllisistä kiinnostuksen kohteistaan. Tarkastellaan ensimmäisen opintovuoden työpäiväkirjoja ohjaavan opettajan kanssa.

#### **Opintokokonaisuus 4. Tila, avaruus ja materiaali (50h)**

Opetuksen lähtökohtana on oppia ymmärtämään kuvanveistotaiteen keskeisiä muuttujia, tilaa ja materiaalia. Opintokokonaisuuden aikana perehdytään kolmiulotteiseen muodonantoon sekä siihen, miten veistos suhteutuu tilallisuuteen ja ympäröivään tilaan.

Tavoitteena opintojaksolla on oppia ymmärtämään kuvanveisto kolmiulotteisena työskentelynä tilassa, josta jää materiaallinen jälki, sekä perehdyttää veistotaiteessa käytettyihin tärkeimpiin työtapoihin. Kuvanveisto voi nimensä mukaisesti olla veistämistä, olemassa olevasta materiaalista poistamista ja muodon esiin kaivamista kuten myös rakentamista, jossa tyhjään tilaan rakentuu materiaalia lisäämällä haluttu muoto. Se voi olla myös muovailemista, jolloin muotoon voidaan sekä lisätä että poistaa muovautuvaa materiaalia haluttuun lopputulokseen pääsemiseksi. Opintokokonaisuuden aikana perehdytään edellä mainittuihin kuvanveiston keinoihin sekä kuvanveiston erilaisiin materiaaleihin mahdollisuuksiin.

#### **Opintokokonaisuus 5. Tilallisuus kuvallisessa ilmaisussa (50h)**

Opintokokonaisuuden tavoitteena on tarkastella erilaisia tapoja luoda tilavaikutelmia kaksiulotteisessa kuvassa sekä pohtia tilan ja sen kokemisen merkitystä taideosten ja taiteellisen tekemisen taustalla. Ajatuksia tilallisuudesta pyritään herättämään erilaisin työskentelytapoin. Keskeistä on opiskelijoiden keskinäinen vuoropuhelu ja pohdinta aiheesta sekä tilaan ja sen kuvaamiseen liittyvien käsitysten esiintuominen. Lähtökohtana on ihminen tilan kokijana ja havainnoijana.

Tilaa tutkitaan piirtämällä, maalaamalla tai muilla kaksiulotteisilla tekniikoilla, pohtien eletyn ja kuvatun tilan suhdetta. Tutustutaan perspektiivioppiin työvälineenä ja historiallisena näkökulmana. Pohditaan myös tilakäsityksiä eri aikoina ja eri kulttuureissa. Työskentelyssä tarkastellaan värin ja valon suhdetta tilaan. Tutkitaan ja kokeillaan värien tilallisia ominaisuuksia itsenäisinä ja suhteessa toisiinsa. Havainnoidaan, miten valo luo tilaa ja vaikuttaa tilakokemukseen.

Tilaa lähestytään myös keskittyen kehon ja tilan vuorovaikutukseen. Tilaa tutkitaan subjektiivisena kokemuksena ja pohditaan sen yhteyttä keholliseen ilmaisuun. Toisaalta tilaa tarkastellaan abstraktina, imaginäärisenä ulottuvuutena, jonka voi ajatella aukeavan tekijän ja kokijan mielikuvituksessa. Pohditaan taiteellisen teoksen sisältöä suhteessa sekä teoksen sisäiseen että sitä ympäröivään tilaan.

Tilaan liittyvien eri kokeilujen ja kuvatutkielmien kautta pohditaan tilan käsitettä myös muilla taiteen alueilla. Pyritään avaamaan omaa ajattelua tilallisuudesta ja taiteesta laajemmin liittäen omia kokemuksia erilaisiin esimerkkeihin

### **Opintokokonaisuus 6. Tilasta ympäristöön - esitys / performanssi (50h)**

Opintojakson tavoitteena on perehdyttää opiskelija performanssi-, tila-, ja ympäristötaiteen keskeisiin käsitteisiin ja toteutustapoihin. Teoksia työstetään keskeisimpiä tila-, ympäristö- ja performanssitaiteen keinoja käyttäen. Opintojaksolla pyritään tulkitsemaan taideteos kokonaistilallisena ja ajallisena tapahtumana, jossa myös tekijä voi olla mukana esiintyjänä.

Opintokokonaisuus laajentaa ymmärtämään tiläkäsitystä luonnon ja ihmisen rakentamana tilana, tyhjänä tilana ja ruumiin tilana. Näiden käsitteiden kautta perehdytään tilataiteen eri aspekteihin. Tila voidaan nähdä paitsi esineiden täyttämänä objektien maailmana, myös tyhjänä tilana, johon sijoitetut taide-esineet ja objektit saavat tyhjän ja täyden tilan vuorovaikutuksesta erilaisia merkityksiä. Tutkitaan luonnon ja kulttuurin muovaamaa tilaa, niiden eroavuuksia sekä tilaa, joka syntyy ihmisen kehollisesta suhteesta maailmaan.

Opintokokonaisuuden aikana pyritään ymmärtämään ympäristötaide keinona tutkia taideobjektien ja luonnonympäristön välistä suhdetta. Opitaan erottamaan installaatio- ja ympäristötaide esitysympäristönsä suhteen määrittävinä taidemuotoina. Tutkitaan myös performanssitaide tilan ja kehon välisenä ajallisena vuorovaikutuksena. Opintokokonaisuuden aikana perehdytään myös performanssitaiteen ja esitystaiteen välisiin eroihin ja yhtäläisyyksiin.

#### **Valinnaiset ja täydentävät opinnot**

Toisen lukuvuoden aikana suositellaan valinnaisia lyhyt- ja kesäkurseja opiskelijoiden kiinnostuksen kohteiden mukaan täydentävistä opintokokonaisuuksista.

## **14.3. Aikuisten kuvataiteen teemaopinnot**

### **Kuvataiteen teemaopintojen keskeiset tavoitteet**

Tavoitteena on, että opiskelija laajentaa taiteellista ilmaisukykyään yhdellä tai useammalla kuvataiteen alueella. Teemaopinnoissa opiskelija syventää taitojaan ja tietojaan sekä perehtyy aiempaan perusteellisemmin materiaalien ja tekniikoiden mahdollisuuksiin oman ilmaisunsa välineenä. Tavoitteena on, että opintojen aikana opiskelijan kyky itsenäiseen työskentelyyn kehittyä ja hän oppii tekemään tietoisesti valintoja omassa ilmaisussaan sekä perustelemaan niitä. Opiskelija opettelee arvioimaan omia teoksiaan ja työskentelytapojaan suhteessa kuvataiteen traditioihin ja nykytaiteeseen, sekä saa monipuolisia kokemuksia työskentelystä yhdessä muiden kanssa.

Keskeisiä sisältöalueita ovat kuvallinen ilmaisu, taiteen tuntemus, taidehistoria ja nykytaiteen kuvasto, oppilaan oma kuvakieli, kulttuuriperintö ja itselle vieraiden kulttuurien kuvallinen maailma, rakennettu ja luonnon ympäristö, esineympäristö ja kuvallinen media. Opinnoissa yhdistetään teemallisiksi kokonaisuuksiksi kuvataiteen eri osa-alueita ja toteutetaan taiteiden välisiä teemoja.

Teemaopintojen tarjonta tarkistetaan vuosittain kuvataidekoulun toimintasuunnitelmassa. Teemaopintojen nykyiset opetussuunnitelmat ja laajuudet on lueteltu alla.

Teemaopinnoissa tavoitellaan opiskelijan osaamista ja opinnoissa edistymistä yhteisissä opinnoissa eriteltyjen tavoitteiden mukaan. Lisäksi teemaopinnoissa tavoitellaan myös seuraavia tietoja, taitoja ja valmiuksia:

## **Itsenäisen työskentelyn valmiudet**

Opiskelija

- osaa hyödyntää luovasti ja syvällisesti perusopintojen aikana omaksumiaan taitoja ja tekniikoita
- omaa valmiudet itsenäiseen taiteellisen työn jatkamiseen ja kehittämiseen
- pystyy perehtymään valitsemaansa kuvataiteen tematiikkaan ja sen edellyttämiin visuaalisiin ratkaisuihin itsenäisesti
- ottaa vastuuta omista taiteellista tavoitteistaan
- osaa suhteuttaa oman työskentelynsä ryhmän tavoitteisiin

## **Oman taiteellisen työn arviointi**

Opiskelija

- osaa reflektoida omaa taiteellista prosessiaan ja oppimistaan
- osaa asettaa oman työnsä taiteen yleisempään kontekstiin
- osaa esittää omaa työskentelyään sekä suullisesti että kirjallisesti ja ottaa vastaan palautetta
- osaa arvioida kehitystään omassa taiteellisessa ilmaisussaan

## **Näyttelytyön arviointi**

Opiskelija

- kykenee luomaan näyttelyyn valmistuvan teoksen kannalta mielekkään ja laadukkaan näyttelykokonaisuuden
- kykenee esillepanossa ottamaan huomioon tilalliset, temaattiset ja kontekstuaaliset suhteet
- kykenee reflektoimaan ja taltioimaan työskentelyprosessia portfolioon
- kykenee suunnittelemaan ja huomioimaan näyttelyn edellyttämän muun toiminnan

Teemaopintojen viimeinen opintokokonaisuus pitävät sisällään näyttelytyön ja portfolioon.

## **Kaikille yhteiset keskeiset sisällöt**

*Seuraavat Opetushallituksen määräämät teemaopintojen keskeiset sisällöt pysyvät kaikissa opintokokonaisuuksissa samoina. Kuvataidekoulu määrittää ja täsmentää vuosittain opintokokonaisuuksien opetussisällöt ja tekniikat:*

Opetuksessa tutkitaan ihmisenä olemista, luontoa ja kulttuuria taiteen keinoin. Kuvataidetta lähestytään henkilökohtaisten, yhteisöllisten ja kulttuuristen merkitysten kantajana, välittäjänä ja purkajana.

### *Kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot*

Opetuksessa tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista sekä harjoitellaan visuaalista havaitsemista ja ajattelua, sanallistamista ja kuvista keskustelemista. Opinnoissa kokeillaan erilaisten välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia sekä hyödynnetään digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa.

### *Omat kuvat*

Opetuksessa tutkitaan oppilaiden havainnoista, kokemuksista, toimintatavoista ja elämänpiiristä sekä heille merkityksellisistä kuvakulttuureista nousevia sisältöjä. Opinnoissa pohditaan oppilaiden omien kuvien henkilökohtaisia merkityksiä ja niiden suhdetta muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

### *Taiteen maailmat*

Opetuksessa tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja. Opinnoissa tutustutaan nykytaiteen toimintatapoihin, pohditaan taiteen kulttuurisidonnaisuutta sekä käsitellään taiteen historiallisia, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia

merkityksiä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia osallistua paikalliseen taidetoimintaan. Opinnoissa tutustutaan taiteen instituutioihin, muihin kulttuurikohteisiin, ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin ja visuaalisten alojen ammattilaisten työhön.

#### *Visuaalinen ympäristö*

Opetuksessa tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esineympäristöjä, mediaympäristöjä ja visuaalisia osakulttuureja. Opinnoissa harjoitellaan visuaalisen ympäristön esteettistä, ekologista ja eettistä arvottamista sekä käsitellään ympäristön merkitysten rakentumista

### **Kaikille yhteisten teemaopintojen tavoitteet ja sisällöt ja laskennalliset laajuudet opintokokonaisuuksittain:**

#### **Kolmas lukuvuosi: Kohti itsenäistä taiteellista työskentelyä ja päätöstyötä (150h)**

Lukukauden alussa kaikille yhteisissä opinnoissa orientoidutaan ajattelemaan, että myös kirjoittaminen / teksti kuuluvat omana osanaan nykytaiteen työskentelytapaan. Syyslukukauden aikana käynnistetään portfoliotyöskentely, jonka avulla käsitellään työprosessia ja siihen liittyvää erilaista materiaalia. Portfolio sisältää sekä kuvia että tekstejä koskien taiteellista työskentelyä sekä teoksia. Osana lopputyönäytettä portfolio sisältää dokumentoivan, analysoivan ja esittelevän puolen.

Kolmantena lukuvuonna pyritään luomaan laajempi katsaus siihen, miten taiteilijat ovat hahmottaneet taiteen tekemistä ja mitä ajatelleet ja kirjoittaneet siitä. Opintokokonaisuuksissa käsitellään taidehistoriaa tuoden esiin sitä, minkälaisia esteettisiä pyrkimyksiä, arvoja ja tavoitteita taiteen suuntauksien eri aikakausina ovat sisältäneet. Nykyhetken taiteen tekemisen juuret ja motiivit ovat monin tavoin osa asioiden yleistä historiallisuutta. Taide todentuu yhteiskunnallisessa todellisuudessa, missä muodostuu mahdollisuus ja toisaalta myös sosiaalinen odotus taidetta ja tekijää kohtaan.

Kolmannesta lukuvuodesta alkaen opiskelijat keskittyvät yhä enemmän itsenäisesti valitsemiinsa kuvataiteen osa-alueisiin. He voivat ottaa osaa vapaavalintaisiin, koulun tarjoamiin kursseihin ja/ tai työskentelemällä itsenäisesti henkilökohtaisen opetussuunnitelman mukaisesti.

#### ***Opintokokonaisuus 7. Kuva ja sana-työpaja (50h)***

Kuva ja sana ovat vuorovaikuttavia toimintoja, jotka joskus toimivat yhteistyössä, joskus taas toisiaan vastaan. Kuvan sanallistaminen on kaiken taiteesta kirjoittamisen lähtökohta. Kurssilla tutustutaan kuvan ja sanan välisen vuorovaikutussuhteen moninaisiin ilmentymismuotoihin taidehistoriassa ja nykytaiteessa. Opetuksessa painotetaan kuvallisen ilmaisun ensisijaisuutta. Kirjoittaminen toimii välineenä itsetuntemukseen ja taiteilijuuden hahmottamiseen. Mietitään kirjoittamisen roolia suhteessa tekemiseen. Tutustutaan taiteesta kirjoittamisen traditioon sekä nykytilanteeseen, etenkin taiteilijoiden omien tekstien kautta. Tehdään kuva-analyysejä kunkin oppilaan omista ja toisten teoksista. Tekstejä esitellään ja niistä keskustellaan ryhmässä. Oppilaan oman työskentelyn sanallistaminen on lähtökohtana päätöstyöportfolion kirjallisen osuuden työstämiseen. Kuvan ja sanan vuorovaikutussuhdetta pohditaan myös visuaalisesti.

#### ***Opintokokonaisuus 8. Taiteellinen ajattelu-työpaja (50h)***

Miten taiteellinen ajattelu ymmärretään nykypäivänä? Käydään läpi sitä, minkälaisia erityispiirteitä siihen sisältyy suhteessa muihin ajattelumuotoihin ja miten se suhteutuu aisteihin, havaintoon ja ajatteluun yleensä. Käsitetaide on edustanut keskeistä taidehistoriallista vaihetta, joka johti laajempaan ja monipuolisempaan tapaan ajatella taidetta ja taiteellista tekemistä. Käsite ja käsitteellisyys, joka on perinteisesti ollut ajattelun ja kirjoittamisen keskeinen elementti, tuli myös osaksi visuaalisia taiteita eri painotuksin. Tätä taustaa vasten pohditaan käsitteellisuuden merkitystä ja ilmenemistä kunkin opiskelijan omassa työskentelyssä. Hahmotetaan kuvallisen ja kirjallisen työskentelyn avulla ajattelun ja käsitteen paikkaa työskentelyprosessissa. Tarkastellaan ja pohditaan, miten teoksessa voi tulla esille ja painottua erilaisia puolia ja merkityksiä. Tavoitteena on antaa opiskelijoille valmiuksia analyttiseen asenteeseen ja kehittää arviointikykyä.

## **Opintokokonaisuus 9. Kuvataiteen teemoja-työpaja (50h)**

Taiteellinen työprosessi on avain onnistuneeseen lopputyöhön. Aihio, lähtökohta prosessiin, voi kehittyä monella tavalla ja se voi olla yhtä hyvin kuvallinen kuin tekstiin tai ajateltuun asiaan liittyvä. Opiskelijalta edellytetään avoimuutta ja ennakkoluulottomuutta luovassa alkutilanteessa.

Sitä, miten visuaalinen teema ja sen viitemateriaali kehittyvät ja muodostuvat, seurataan portfoliotyöskentelyn muodossa.

Taiteellisen työn kokonaisuuden, tuotannon, takana on joukko esteettisiä käsityksiä ja painotuksia, jotka eivät ole lineaarisesti kehittyviä. Jokin vanha arvo tai merkitys voi nousta uudelleen esille toisena aikakautena osana eri kokonaisuutta. Taiteelliseen työhön liittyvien teknisten välineiden lisääntyminen ja muuttuminen tuovat mukanaan myös uusia ajattelutapoja, arvoja ja yhdistelmiä. Nykyaikaisen taiteen kenttään luodaan katsaus taiteen teemoja kartoittamalla. Tämä voi pitää sisällään taiteilijaesittelyjä, taiteilijoiden työhuoneilla vierailuja, näyttelyihin ja niiden esittelyihin paneutumista. Opiskelijat perehtyvät valitsemaansa taiteentekijään, hänen taiteelliseen työhönsä ja sen edustamaan arvojen ja tavoitteiden kokonaisuuteen.

### **Valinnaiset ja täydentävät opinnot**

Kolmannen lukuvuoden päätteeksi suositellaan valinnaisia lyhyt- ja/tai kesäkursseja opiskelijoiden kiinnostuksen kohteiden sekä koulutoimikunnan ja/tai rehtorin päättämän ohjelman mukaan.

ks. liite3.

## **Neljäs lukuvuosi: Näyttelyprojektin toteuttaminen - itsenäinen taiteellinen työskentely ja näyttely (50h)**

### **Opintokokonaisuus 10. (50h)**

#### *Näyttelyprojekti*

Opintokokonaisuuden aikana valmistetaan oma itsenäisesti toteutettu näyttelyprojekti. Näyttelyprojektiin sisältyy taideteos/teossarja tai esityksen kaltainen kokonaisuus. Lisäksi siihen kuuluu opiskelijan muokkaama ja kokoama kuvaan ja tekstiin perustuva portfolio. Näyttelyprojekti voi olla yksittäinen teos, teossarja tai muu visuaaliseksi kokonaisuudeksi käsitetty teos. Näyttelyprojektilta edellytetään henkilökohtaisten tavoitteiden asettamista suhteessa välineiden hallintaan, keinojen tarkoituksenmukaisuuteen ja esteettiseen laatuun.

#### *Itsenäinen taiteellinen työskentely*

Itsenäinen taiteellinen työskentely etenee kunkin opiskelijan taiteellisen prosessin ja henkilökohtaisen opintosuunnitelman valintojen mukaisesti. Prosessi voi olla monivaiheinen ja sisältää käännejä ja ongelmakohtia. Ohjaus tukee opiskelijaa prosessin hallinnassa ja läpityöstämisessä. Työvaiheisiin kuuluu myös teosten arviointi suhteessa asetettuihin pyrkimyksiin päätöstyön osalta. Opiskelija seuraa ja kirjaa ylös päätöstyöportfoliossa prosessin kulkua ja siinä esille tulleita erilaisia oivalluksia ja löytämiään ratkaisuja. Hän kuvaa myös työskentelyynsä liittyvää laajempaa ajatuksellista taustaa.

#### *Näyttelyprojektin väli- ja loppuarvioinnit*

Väliarviointitilaisuudessa opiskelijat esittelevät taideproduktioitaan ja portfolioitaan sekä jakavat kokemuksiaan ohjaavan opettajan ja ryhmän kanssa. Opintokokonaisuuteen kuuluu syyslukukaudella keskustelua sekä ohjattua omaa työskentelyä. Ohjaajana koko ryhmälle toimii syyskauden ajan vastuopettaja, joka tutustuu työprosessiin muutaman ohjauskäynnin aikana. Väliarvioinneissa työstetään portfolioita, keskustellaan oppimiskokemuksista ja pyritään kokoamaan koulutuksen anti sekä kokemuksellisella tasolla että saavutettuina tuloksina.

Näyttelyprojektin arviointitilaisuuksissa opiskelija esittelee työnsä. Koko opiskelijaryhmä on mukana taideproduktion läpikäynnissä, johon kuuluu myös yhteinen keskustelu ja saatu palaute.

Väli- ja loppuarviointitilaisuuksia järjestetään lukuvuoden aikana koulutoimikunnan, rehtorin tai vastaavan opettajan päättämä tarpeellinen määrä näyttelyprojektin läpiviemiseksi.

Kevätkaudella kukin opiskelija valitsee haluamansa henkilökohtaisen ohjaajan koulun opettajakunnasta, jonka kanssa näyttelyprojektin prosessia käydään läpi. Henkilökohtainen ja kaikille yhteinen ohjaaja ovat läsnä näyttelyprojektin loppuarviointitilaisuudessa. Mikäli opiskelija päättää valmistua kolmen ja puolen opintovuoden aikana, henkilökohtaisen ohjaajan voi hankkia myös edellisenä syyslukukautena.

### *Näyttely*

Näyttely rakennetaan yhteistyössä opetusryhmän ja näyttelyprojektin ohjaajan kanssa. Näyttely voi olla yksityisnäyttely, opiskelijoiden ryhmänäyttely tai koululla järjestettävä yhteisnäyttely. Kukin opiskelija tai ryhmä laatii ennakkoon oman näyttelysuunnitelmansa. Näyttelyprojektin suunnitteluun kuuluu ripustussuunnitelma, näyttelyn ennakkovalmistelu, näyttelystä tiedottaminen, mahdolliset kutsut, näyttelyesite sekä kuvamateriaalia teoksista. Näyttely, sen kokoaminen ja esittely on myös osa oppimista ja työprosessia, missä korostuu taiteellisen prosessin loppuunsaattamisen taito. Todistukseen liitteenä olevan kirjallisen lausunnon päätöstyöstä antaa lopputyötä ohjannut opettaja yhdessä rehtorin, vastaavan opettajan tai koulutoimikunnan kanssa.

## **14.4. Työtavat kuvataiteen opetuksessa**

### **Työtavat**

Erilaiset työtavat saavat muotonsa taiteen tekemisestä ja sen prosessiluontoisuudesta sekä erilaisten ilmaisuvälineiden luonteesta. Ryhmäopetuksessa ja ohjatussa työskentelyssä tutustutaan taiteen tekemisen perusteisiin eri välineillä. Näin taiteen teoria ja tieto, kuten taidehistoriallinen tai tekninen tietämys, nivELYVÄT osaksi työskentelyä. Aikuisopiskelijalla on edellytykset tehdä itsenäisiä valintoja näissä puitteissa. Ohjauksessa tuetaan opiskelijaa löytämään hänelle itselleen parhaiten sopivat välineet, kehittämään ilmaisuaan välineiden kautta sekä syventämään tuntemustaan välineen asettamista mahdollisuuksista ja rajoista. Ryhmässä opitaan myös muilta, jolloin yhteiset keskustelut ja palautetilanteet jäsentävät kunkin opiskelijan pyrkimyksiä, edistymistä, erityistaitoja ja myös tulevia haasteita. Seuraavassa on jäsenNELTY tärkeimpiä aikuisten taiteen perusopetuksessa käytettäviä työtapoja:

### ***Ryhmäopetus***

Ryhmässä tapahtuvan lähiopetus toimii pääasiallisena työskentelyareenana sekä sitouttaa opiskelijat ryhmään. Ryhmäopetuksessa opiskelu on ohjauksen alaista ja opettaja vaikuttaa tehtävänannoillaan, käytännön esimerkeillä ja persoonallisella näkökulmallaan opiskelijan työskentelyprosessiin yhdessä muun ryhmän kanssa. Ryhmäopetuksen osana käyty kritiikki- ja keskustelutilaisuudet pitävät yllä sekä yksittäisen opiskelijan että ryhmän yhteistä oppimisprosessia. Arviointi ja keskustelu toimivat samalla keinona oppia taiteellisen työskentelyn moni-ilmeisyyttä. Ryhmäopetuksen yhtenä tavoitteena on saada opiskelija arvostamaan omaa työskentelyään avoimella, myönteisellä ja rohkaisevalla palautteella. Ryhmäopetus, joka hyväksyy moninaisuuden, ohjaa puolestaan opiskelijaa arvostamaan kaikkien ryhmän jäsenten työskentelyä ja työn tuloksia.

### ***Ohjattu työskentely***

Ohjatussa työskentelymuodossa opettaja myötävaikuttaa opiskelijan itsenäiseen oppimiseen ja/tai ohjaa opiskelijaa ryhmäopetusta laajempiin vuorovaikutus- ja oppimistilanteisiin.

Vastaava opettaja ja/tai rehtori ohjaavat työskentelyä oppilastapaamisissa, jossa opintojen kokonaisrakennetta ja opintojen suuntautumista pohditaan yhteisesti laaditun henkilökohtaisen opintosuunnitelman muodossa. Lisäksi opettajat voivat sopia opetusryhmän kanssa yhteisistä ohjatuista vierailuista ammattitaiteilijoiden työhuoneille sekä eri taidealojen paikkoihin ja tilaisuuksiin. Tällöin oppiminen sitoutuu vuorovaikutukseen laajemman kulttuurimiljöön kanssa.

Kaapelitehdas muodostaa urbaanin kulttuurimaiseman ja siellä sijaitsee useita museoita ja näyttelytiloja. Siellä on mahdollista esittää myös opiskelijoiden teoskokonaisuuksia ja toteuttaa poikkitaiteellista yhteistyötä. Tällöin opettaja ohjaa tutustumaan taiteen tekemiseen kuuluvaan keskeiseen puoleen – miten omia teoksia esitellään muille.

Ohjatun työskentelyn puitteissa tehdään myös itsenäinen päätöstyö. Tällöin oppilaan valitsema päätöstyöohjaaja konsultoi, tukee ja ohjaa opiskelijaa itsenäisen näyttelyprojektin toteuttamisessa.

### ***Oppilaan itsenäinen työskentely***

Ryhmässä opiskelu tukee opiskelijan itsenäistä työskentelyä, joka toteutuu opetuksen ulkopuolella omalla ajalla. Opiskelu ja edistyminen oman ilmaisun kehittämisessä tapahtuvat tällöin omalakisesti ilman opettajan ohjausta. Itsenäisessä työskentelyssä opiskelija ottaa käyttöön omat aiemmin saadut kokemukset, taidot, tiedot ja kiinnostuksen kohteet sekä soveltaa niitä ryhmäoppimistilanteissa sisäistämiinsä asioihin. Itsenäiseen työskentelyyn voi kuulua mm. opettajan määräämiä itseopiskelutehtäviä: esitelmiä, tutkielmia ja muita kirjallisia töitä sekä itsenäisesti tuotettuja visuaalisia ideoita, teoksia, teossarjoja tai näyttelyitä. Itsenäisen työskentelyn osuus kasvaa opintojen edetessä ja kurssikeskus tarjoaa resurssiensa mukaan mahdollisuuden itsenäisen työskentelyn toteuttamiselle oppilaitoksen tiloissa.

### ***Pienryhmätyöskentely ja tutkiva oppiminen***

Pienryhmätyöskentelyssä opiskelijoista koottu ryhmä tutkii annettua opetuskokonaisuutta, tai teemaa. Tutkivan oppimiskäsityksen mukaisesti pienryhmä toimii itsenäisenä yksikkönä, joka määrittelee oppimisproblematiikan kontekstit ja ongelmanasettelut ja luo omat työskentelymallinsa. Ryhmä tarkastelee esitettyjä ratkaisumalleja kriittisesti, syventää tietoaan ja tarkentaa kysymyksenasetteluja ja lopulta jakaa ja esittää ratkaisut omaehtoisesti. Taideopetuksessa pienryhmäopetuksen ja tutkivan oppimisen metodi toteutuu esimerkiksi ryhmän jäsenten itsenäisesti järjestämissä näyttelyprojekteissa. Tällöin esille tuleva teokseen liittyvä problematiikka, visuaaliset, tekniset ja semanttiset kysymykset sekä esillepanon haasteet vaativat ryhmältä itsenäisiä kysymyksenasetteluja, kriittistä tarkastelua ja omintakeisia ratkaisuja. Näyttely itsessään toimii tutkivan oppimisprosessin mukaisten ratkaisujen julkaisukanavana.

### ***Reflektioiva työskentely***

Opetuksessa toteutetaan myös työtappaa, joka perustuu oman työskentelyn tarkasteluun etäänmältä toisen välineen avulla. Toinen väline on pääsääntöisesti kirjoittaminen, mutta siihen voi yhdistyä muita etäännyttäviä tapoja kuten käsitteellinen probleemakeskeinen ajattelemine tai toinen visuaalinen väline, esimerkiksi valokuva, maalaus, piirustus, esitys tai video. Reflektioivassa työskentelytavassa pyritään hahmottamaan oman tekemisen laajempaa kontekstia ja siihen liittyviä erityispiirteitä. Opiskelija oppii myös välittämään käsityksiään muille puhutussa, kirjoitetussa tai kuvallisessa muodossa. Opiskelija saa palautetta tästä työstään opettajalta ja muulta ryhmältä erilaisissa palautetilanteissa, jotka voivat vaihdella kunkin opiskelijan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Reflektioivaa opiskelumuotoa käytetään esimerkiksi portfoliotyöskentelyssä. Tällöin opiskelija koostaa ja jäsentää pitkäkestoista yli opintovuosien jatkuvaa työprosessia portfolion muodossa. Reflektioiva työskentelytapa kuuluu tilallis-ajallisiin, performatiivisiin ja sosiaalisiin taiteen tekemisen muotoihin. Niissä teoksen syntyyn vaikuttaa taideyleisön ja taiteilijan välinen vuorovaikutus ja siinä muodostunut palaute.

### ***Prosessoiva työskentely***

Työmuoto, joka kattaa koko opiskeluajan, mutta joka hahmottuu selkeämmin vasta opiskelun loppupuolella, on oman projektityön toteuttaminen. Se voi olla näyttely, tilaan tai ympäristöön toteutettu teos tai jonkin tyyppinen esitys. Opintojen alkuvaiheessa asetetaan myöhemmin toteutettavan projektityön intuitiivinen tavoite kannustamalla opiskelijaa pohtimaan omia kiinnostuksen kohteitaan ja miettimään mahdollisia projektityön aiheita. Prosessoiva työskentelytapa kehittyi asteittain koko opiskelun ajan ja tulee selväpiirteisemmin esille kunkin opiskelijan opinnoissa edistymisen myötä. Prosessoivan työskentelyn eräänä päätepisteenä voidaan pitää päätöstyötä, johon opiskelija pyrkii kokoamaan ja tiivistämään koko

opiskeluprosessinsa keskeisimmät teemat päätöstyönäyttelyn ja portfolioyöskentelyn avulla. Tässä hahmottumisessa ohjauksella ja oppilaan kanssa käytävillä keskusteluilla on keskeinen rooli. Prosessoivan työskentelyn tavoitteena on opiskelijan syväoppiminen – maailmankuvan, näkemysten ja tietojen pysyvä syveneminen ja muuttuminen. Prosessoiva työskentely johtaa parhaimmillaan jatkuvaan, elinikäiseen ja itseohjautuvaan oppimisprosessiin.

## 14.5. Oppimisen arviointi kuvataiteen opetuksessa

### Arviointi

Aikuisten taiteen perusopetuksen *oppilasarvioinnin* tehtävä on tukea opiskelijan kehittymistä opinnoissaan ja ohjata opiskelutavoitteiden asettamista. Arviointi tukee hyvän itsetunnon kehittymistä ja antaa tietoa opiskelijan vahvuuksista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan itselleen valitsemat tavoitteet ja oppisisällöt sekä aikaisemmat opinnot. Monipuoliseen ja jatkuvaan arviointiin sisältyy useita erilaisia palautteen antamisen tapoja ja ohjausta itsearviointiin. Aikuisopetuksessa arviointi on aina vuorovaikutteista toimintaa opettajan ja opiskelijan välillä.

Arviointimenetelmät valitaan siten, että ne mittaavat asetettujen tavoitteiden saavuttamista, soveltuvat käytettyihin opetusmenetelmiin ja tukevat oppimista. Taideopetusta arvioitaessa on otettava huomioon, että sen merkitys yksilön elämässä näkyy vasta pitkällä aikavälillä.

### Aikuisten kuvataiteen perusopetuksen arvioinnin muodot

#### *Suullinen palaute*

Opiskelijalle annetaan jatkuvasti suullista palautetta opetustilanteissa. Opettajan ja opiskelijan kahdenkeskiset sekä koko ryhmän kanssa yhdessä käydyt keskustelut ovat oleellinen osa arviointia ja oppimista. Keskusteluja käydään sekä keskeneräisistä että valmiista teoksista. Arviointi tapahtuu vuorovaikutuksessa opettajan, opiskelijan ja ryhmän välillä. Opiskelija ohjataan tässä yhteydessä myös itsearviointiin.

#### *Portfoliotyöskentely*

Opintojen alussa käynnistettävä työpäiväkirja toimii avustavana itsearvioinnin välineenä oppimisprosessissa. Opiskelijat saavat sen pohjalta ohjaavalta opettajalta henkilökohtaista palautetta vahvuuksistaan ja osaamisensa kehittämistarpeista. Kolmannen lukuvuoden alussa käynnistettävä päätöstyöportfoliotyöskentely syventää ja suuntaa opiskelijan itsearviointia tietoiseksi ja jäsenyenneeksi osaksi työskentelyprosessia.

#### *Näyttelyprojektin arviointi*

Taiteen perusopetuksen kuvataiteen yleisen oppimäärän suoritettuaan opiskelija saa päättötodistuksen. Sen lisäksi opiskelija saa päätöstyöstään ja portfoliostaan kirjallisen arvion, jonka kaksi arvioitsijaa on laatinut keskenään.

#### *Henkilökohtainen opintosuunnitelma HOPS*

Opintojen alussa suunniteltu henkilökohtainen opintosuunnitelma toimii yhtenä opiskelijan itsearvioinnin välineenä ja muotona. Opintosuunnitelman avulla opiskelija tutkii omia vahvuuksiaan ja kiinnostusten kohteitaan, sekä arvioi omaa opiskeluaan yhdessä ohjaavan opettajan kanssa. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman tekemiseksi järjestetty ohjaustapaaminen kehittää opiskelijan kykyä arvioida opintojen kannalta oleellisia tekniikoita, teemoja ja kysymyksenasetteluja.

#### *Kurssiarviointilomake opiskelijan itsearvioinnin muotona*

Opiskelijoille vuosittain jaettava kurssiarviointilomake toimii paitsi koulun myös opiskelijan itsearvioinnin välineenä. Kurssiarviointilomake suunnitellaan siten, että kysymyksillä saatetaan



opiskelija pohtimaan omaa työskentelyään, vuorovaikutustaan ja oppimistaan kunkin opetusvuoden osalta. Lomakkeen kysymykset muuttuvat opintojen edetessä siten, että ne pyrkivät lisäämään opiskelijan kykyjä arvioida omaa opiskeluaan ja etenemistään siinä.

### **Näyttelytoiminta arvioinnin muotona**

Vuosittaisten opiskelijänäyttelyiden yhteydessä arvioidaan koulun opetusta ja toimintaa sekä suullisesti että kirjallisesti. Näyttelytoiminta itsessään toimii myös puhtaan visuaalisen arvioinnin muotona. Näyttelyä valmisteltaessa töiden paikkaa, esitystapaa ja kontekstia arvioidaan paitsi keskustellen myös konkreettisesti näköaistimukseen pohjautuen. Järjestettävät näyttelyt ovat merkittävä oppimiskokemus oppilaille ja opettajille, koska kuvallisen esittämisen eri puolia joudutaan käymään läpi konkreettisesti yhteisessä tilassa ja tilanteessa. Yleisölle näyttelyt tuovat esille moninaista visuaalista rikkautta ja laajentavat siten osaltaan yleistä visuaalista ymmärrystä. Oppilastöistä ja näyttelyistä otettuja dokumentaatiokuvia käytetään myös koulun mainonnassa, esitteissä sekä Helsingin Taiteilijaseuran verkkosivuilla. Näyttelytoiminta esittelee näin koulun toimintaa myös laajemmalle yleisölle.

### **Aikuisten kuvataiteen perusopetuksen arvioinnin kohteet**

Kuvataiteen yleisen oppimäärän arvioinnin kohteiden perusteena ovat *Taidesuhde*, *Visuaalinen lukutaito* sekä *Osallisuus ja vaikuttaminen*. Näitä osa-alueita käsitellään eri näkökulmista Helsingin Taiteilijaseuran kuvataidekoulun aikuisten taiteen perusopintojen arvioinnin kohteissa. Oppimisen arviointi sisältää palautetta kaikista opetukselle asetetuista tavoitteista.

#### ***Yhteisten opintojen arviointikohteet***

Yhteisissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilasta kuvataiteen perustaitojen hankkimisessa. Jatkuvalle arvioinnille ja muulla palautteella vahvistetaan oppilaan kuvallista ilmaisua, taidesuhteen muotoutumista ja identiteetin rakentumista. Oppilasta kannustetaan oman oppimisen sanallistamiseen.

#### ***Taiteellisen/ visuaalisen ilmaisun valmiudet ja visuaalinen lukutaito***

##### *Visuaalisten ilmaissuhteiden hallinta*

Opiskelija

- osaa ilmaista ajatuksiaan, tunteitaan ja havaintojaan kuvataiteen keinoin
- hyödyntää työskentelyssään havaintojaan ja erilaista visuaalista materiaalia
- tuntee ja osaa käyttää kuvataiteen käsitteitä

##### *Sisällöllisten valmiuksien hallinta*

- osaa kertoa, mikä kuvassa kiinnostaa ja koskettaa
- osaa tutkia ja tulkita omaa elämismaailmaansa ja soveltaa sitä kuvalliseen ilmaisuun
- kykenee hakemaan vaikutteita työskentelynsä luonnosta, rakennetusta ympäristöstä, historiallisista kohteista, museoista ja näyttelyistä, tietokirjallisuudesta ja sähköisestä mediasta

##### *Taidollisten valmiuksien hallinta*

Opiskelija

- omaksuu välineelle ominaisen kuvailmaisun
- osaa soveltaa oppimiaan visuaalisia periaatteita eri välineissä
- osaa konkretisoida visuaaliset ajatukset, ideat ja pyrkimykset erilaisissa taiteellisissa
- välineissä

##### *Välineiden ja materiaalien hallinta*

Opiskelija

- osaa käyttää monipuolisesti ja luovasti kuvataiteen työvälineitä ja materiaaleja

- osaa valita työskentelynsä tarkoituksenmukaiset työvälineet ja materiaalit
- ymmärtää kullekin materiaalille ominaisen jäljen ja luonteen muuttuvuuden

### *Omaperäisyys*

#### Opiskelija

- hyödyntää työskentelyssään omaa esiymmärrystään, kokemuksiaan ja mielikuviaan
- soveltaa monipuolisesti valitsemaansa työtapoja
- tekee itsenäisiä ja persoonallisia ratkaisuja

### *Visuaalisen kulttuurin tuntemus ja taidesuhde*

#### Opiskelija

- osaa tulkita mediataiteen (esim. video-, videoperformanssi-, ääni-, valokuva-, multimedia-, animaatio-, internet-taide) avainkäsitteitä ja kykenee erottamaan mediataiteen muun median kuvaviestien sisällöistä ja ilmaisusta
- osaa tarkastella ja tulkita luonnon ja rakennetun ympäristön visuaalisia ilmiöitä
- on tutustunut taidehistoriaan ja nykyaikaiseen taiteeseen
- osaa sijoittaa oman työskentelynsä, visuaalisen maailmankuvansa ja kuvakäsityksensä ympäröivään kulttuuriseen jatkumoon.

### *Työskentelytaidot, vuorovaikutustaidot*

#### Opiskelija

- kykenee tavoitteelliseen työskentelyyn
- pystyy sekä tehtävän mukaiseen sekä itsenäiseen työskentelyyn
- osaa arvioida omaa työtään ja esitellä työskentelyprosessiaan muille sanallisesti
- osaa hyödyntää aiemmin oppimaansa uusien opetussisältöjen omaksumisen osana

### *Arviointikyvyn kehittyminen*

#### Opiskelija

- tarkastelee kriittisesti sekä omia että toisten tekemiä taideteoksia
- kykenee arvioimaan visuaalista työskentelyä eri välineillä
- ymmärtää taiteen arvioinnin avainkäsitteitä ja osaa soveltaa niitä

### *Osallisuus ja vaikuttaminen*

#### Opiskelija

- kykenee tavoitteelliseen työskentelyyn osana ryhmää
- ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen ryhmässä
- osaa ilmaista ajatuksensa sanallisesti ja visuaalisesti

### *Teemaopintojen arviointikohteet*

Teemaopintojen arvioinnilla tuetaan oppilasta yhteisissä opinnoissa hankkimiensa taitojen laajentamisessa. Jatkuvalle arvioinnille ja muulla palautteella kehitetään oppilaan kuvataiteellista ajattelua, kuvailmaisua, tietoja ja vaikuttamismahdollisuuksia. Teemaopinnoissa arvioidaan opiskelijan osaamista ja opinnoissa edistymistä edellä eriteltyjen arvioinnin kohteiden mukaan. Lisäksi teemaopinnoissa arvioidaan myös seuraavia itsenäistä työskentelyä, osallisuutta ja vaikuttamista edellyttäviä valmiuksia.

### *Itsenäisen työskentelyn valmiudet*

#### Opiskelija

- osaa hyödyntää luovasti ja syvällisesti yhteisten opintojen aikana omaksumiaan taitoja ja tekniikoita
- omaa valmiudet itsenäiseen taiteellisen työn jatkamiseen ja kehittämiseen
- pystyy perehtymään valitsemaansa kuvataiteen tematiikkaan ja sen edellyttämiin visuaalisiin ratkaisuihin itsenäisesti
- ottaa vastuuta omista taiteellista tavoitteistaan
- osaa suhteuttaa oman työskentelynsä ryhmän tavoitteisiin

### ***Oman taiteellisen työn arviointi***

Opiskelija

- osaa reflektoida omaa taiteellista prosessiaan ja oppimistaan
- osaa asettaa oman työnsä taiteen yleisempään kontekstiin
- osaa esittää omaa työskentelyään sekä suullisesti että kirjallisesti ja ottaa vastaan palautetta
- osaa arvioida kehitystään omassa taiteellisessa ilmaisussaan

### ***Näyttelyprojektin arviointi***

Opiskelija

- kykenee luomaan näyttelytyön kannalta mielekkään ja laadukkaan näyttelykokonaisuuden
- kykenee esillepanossa ottamaan huomioon tilalliset, temaattiset ja kontekstuaaliset suhteet
- kykenee refleктоimaan ja taltioimaan työskentelyprosessia portfolioon
- kykenee suunnittelemaan ja huomioimaan näyttelyn edellyttämän muun toiminnan

Syventävien opintojen loppuksi opiskelija saa visuaalisten taiteiden yleisen oppimäärän opintojen päättötodistuksen. Syventävät opinnot pitävät sisällään päätöstyön ja portfolioon.